

În cărțile unor tineri proza actualității încearcă să denască registru tematic și proza actualității în-deosebit.

Cea de a doua carte a lui Marius Tupan, **„CRISALIDE“**, dovedește un mai larg evantai de posibilități decât prima. În **„Mezarea“** preocuparea pentru stilul scris, modelul imediat fiind Fănuș Neagu, îl paralizează orice altă preocupare. Povestirile erau greu localizabile și descrierile, interesul prim și ultim stînd în limba minuită de autor. **„Crisalide“** e un roman cu un program mai explicit, mai complet. E limpede că autorul vrea să scrie un roman al actualității, mai precis un roman al santierului, și că primelor lui milioane articole le adaugă altele. Primul episod al cărții este o plină de ironie. La Porțile de Sus, localitatea imaginată a romanului, sosește o echipă de filmare a televiziunii care cere muncitorilor ajutorul neprețuit pentru realizarea unui film despre oamenii muncii în cum sint ei. La locul de muncă și în timpul liber. Fiul ur armă să se născă **Tango** și chela titlului urma s-o dea un bal al santierului în care se va dansa tango. Lumea santierului intră în fierbere, echipa de filmare se deplasează, se agită, vine și seara memorabilului bal, al loc și aici obositoare filmări cu transpirăția de rigoare etc. La televizor însă din toată truda generală nu citim decât câteva scene sablon de sedintă sau muncă iar santierul nu recunoștinim nimic din ceea ce au făcut și ei în s-a promis să fie. Un episod de mare autenticitate, nu lipsit de grotesc e acela al întreprinderii unui lucrător, Pimeagu, mort într-un accident de cale ferată. Deși santierul e o lume nouă, în orice caz prefața acestor viltare umi, înmormintarea se face după ritmul străvechi, alterate de prea mult uz. Situația e pe gustul autorului amator de pastă groasă, de culoare lexicală violentă, de grotesc la prețurile femeile porfese mesenii cu acele cuvinte: „Luai și pe băieți! Luai și mincaii și ideamăni femeile. Luai fără sfială, că tot dăm la porci“. Alt episod promițător privește dezgroparea unui statui. Grăbit să obișnuie onorabile mari deosebirii Atila Saro, seful sindicatului de pe santier, cere venirea specialiștilor. Aceștia vin și pleacă cum au venit propunându-i desecoperirea să lase puțin statuia în plină ca să-și dea seama de vechime și et. Plonia spală o Venera de dată recentă spre rușinea lui Saro care apăsă într-o statuie antică. În continuare autorul fortăzează nota. Un muncitor de la agropăte se îndrăgostește de statuie și gătucind din rușine Saro o aruncă în bală pentru a scăpa de năpasta. Iosub plează desperat după ea, acceptând mai degrabă înneul decât despărțirea de imaginea Venerii. Finalul episodului este furtat. Întrind fragmentele de indubitabilă reușită ne îndepărțăm de la firul principal al cărții. Personajul ei central e un tânăr înexperientat care vrea pe santier ca bibliotecar desuși pretat universal de aici. Laurentiu Roiban trece prin câteva peripeții de natură să-l frezească la realitate. Este lovit de un muncitor care i-a cîșt reportajele premiate și nu suportă lipsa lor de realism. Descoperă fără să vrea pe tânărul cuprului furat pe samner și are în mintă firele unei crime pretrece pe calea ferată pe care n-are curaj să se holanască. Intră în conflict cu Atila Saro care se poartă tiranic cu oamenii, dar nu știe cum să lupie cu el. Ajunge în fata conducerii de partid a santierului

cronica literară

Marius Tupan:
„CRISALIDE“

Al. Papilian:
„O SEARĂ DE NOIEMBRIE“

Monica Săvulescu:
„LUMEA TOATĂ SLOBODĂ“

fără să știe de ce, nici autorul nu ne-o spune, și pleacă de acolo întîrît în credința că a-a purtat bine. În sfîrșit, salvarea din incendiu un sofer a cărui masină luase foc. Ideea cărții sugerată de titlu este că orice tînar pînă la experiențele decisive este doar „crisalidă“ care să trăiește în lume dreptul să devină „fluture“. Santierul este perioada uceniciei lui Laurentiu Roiban, prilejul de a descoperi viața. Toamna, partea care-i privește exclusiv pe Roiban nu este cea mai bine cîmădită. **„Crisalide“** se compune din episoade puse cap la cap fără ca această alăturare să dea lumii sentimentul unui roman încheiat. Evident, povestirile din **„Mezarea“** sînt departe în urmă, capacitatea autorului de a concepe și de a scrie un roman fiind dovedită, dar atracția veche către culoare, lexie căutat, aspect senzational se manifestă și aici deși de puterice. Ele nu s-au tot absorbit în mod funcțional de romanul său. De aceea anume episoade se detașează pe fundalul celorlalte și problema cărții, formarea lui Laurentiu Roiban, iese dezaavantajată din această competiție. Conflictul propriu-zis este ocultat în **„Crisalide“** cu înfățișate estompat. Sedintele de analiză din final, sedintele clarificatoare, rîmîn misterioase, cititorul le privește printr-o perdea de fum și nu pricepe rostul lui Roiban în ele și nici legătura lor cu dispariția de pe santier a lui Atila Saro. Predilecția autorului pentru expresia înforțată face loc unor epitaioane pe care se simte peceata modelului („Lapas, Liturhie, Ispas, continuă el. Întrind fragmentele de indubitabilă reușită ne îndepărțăm de la firul principal al cărții. Personajul ei central e un tânăr înexperientat care vrea pe santier ca bibliotecar desuși pretat universal de aici. Laurentiu Roiban trece prin câteva peripeții de natură să-l frezească la realitate. Este lovit de un muncitor care i-a cîșt reportajele premiate și nu suportă lipsa lor de realism. Descoperă fără să vrea pe tânărul cuprului furat pe samner și are în mintă firele unei crime pretrece pe calea ferată pe care n-are curaj să se holanască. Intră în conflict cu Atila Saro care se poartă tiranic cu oamenii, dar nu știe cum să lupie cu el. Ajunge în fata conducerii de partid a santierului

la roman al unui autor atras de pitoresc și de o variantă recentă a stilului artist.

tematica lui Al. Papilian este transantă în primele două povestiri ale volumului **„O seară de noembrie“**. Un singur drum se petrece într-o uzină. Fiul într-o mare întîrindere. **„O seară de noembrie“**, cea mai lungă dintre ele, confruntă mai multe mentalități și stări de spirit. Interesante sînt mai ales primele două. Un singur drum își propune să definească patru personaje prezentate direct cititorului prin atitudinea lată de un al patrulea care apare doar în discuțiile lor. Este vorba de trei activiști U.T.C. al fabricii care discută cazul unui tînar cu directorul fabricii. Situația este convențională, chiar uzată de o prea mare frecvență, fără rezultate artistice notabile. Interesant este însă interesul de lîncină de oameni, de definiția și confruntarea caracterelor, de reconstituirea cu ajutorul lor a unei atmosfere care apare doar în discuțiile lor. Este vorba de trei activiști U.T.C. al fabricii care discută cazul unui tînar cu directorul fabricii. Situația este convențională, chiar uzată de o prea mare frecvență, fără rezultate artistice notabile. Interesant este însă interesul de lîncină de oameni, de definiția și confruntarea caracterelor, de reconstituirea cu ajutorul lor a unei atmosfere care apare doar în discuțiile lor.

te ca limbaj, în care confuzia vocilor ne face să nu mai deosebim pe autor de personajele lui.

E de reținut în proza lui Al. Papilian că inclinația către confuzia necontrolată de prejudecăți și pudoare, puțin caracteristică scriitorului român, dar care își are rădăcile ei. Fără un limbaj adecvat aceste confuzii aflate pe mucle de cutii pot să ducă la efecte, contrare celor voute de autor. Improprietățile de limbaj, numeroase de-aerare autorul se dezinterează de stil, mărește acest și. **„O seară de noembrie“** cartea unui prozator în formare.

La a doua carte se află și Monica Săvulescu cu **„Lumea toată slobodă“**. Autoarea face monografia teritoriului imaginat din **„Tulburările secrete“**. Sintem în timpul ultimului război mondial într-o comunitate unde trăiesc alături români, sași, evrei. Se urmărește mai ales cum se comportă românii unei comunități izolate marie evenimentele ale lumii. Orici de separată de lume, comunitatea trăiește din plin convulsiile caracteristice epocii. Războiul pleacă pe frontul din față și din spate, războiul în sine, bărbății și evreei se întrec, bineînțeles cei care au rămas în viață. Prije pentru autore de a caracteriza, vorbind de est dispărut pe front și despre aspectul evreilor întorși, odioasă epocă. Specialitatea ei sînt portretele. Lumea e compusă aici ca peșta tot din familii, sîntul lui are personalități în sine, înțelegîndu-l Monica Săvulescu creionează cu siguranță câteva figuri caracteristice ale locului. Una din ele e a doctorului care bătește și nu face nimic o deosebire între pacienții lui, indiferent rasă și naționalitatea lor. Interesant este și învătătorul care alături de doctor concentrează suma de inteligență și umanitate a satului. Nu lipsesc ca într-o monografie, momentele sociale ale vieții unei comunități: nașterea, moartea etc. Universal inventat de Monica Săvulescu este pianzibil, străgător, cîștigător. Cărții îi lipsește însă a idee mai adîncă care să compenseze totul. Faptul că rîmîn se circumscrie și viața învinge a general uman și este prea puțin pentru o povestire bine articulată.

O idee insuficient prelucrată artistică există în **„Tulburările secrete“** ca ar fi vorba de ocazii în evidență printr-o simfonie mai acută a felului cum se seareza mărginașă sufăr pretenția marilor evenimente a centrului. După război localitatea de pe Craina, cu toată uzurata și beneficiată de pe urma transformării sociale și politice a întregii țări. De aici începe să se circumscrie în idiliism. Pentru a-l corecta ea introduce un activist politic care face legătura dintre centru și îndepărtata localitate. Acesta e agendul noștrii, al vînzătorului, al schimbătorului la țară și comunist. Cu trecerea timpului activistul se dovedește mai puțin interesat de politică și mai mult de alături. El va să dă pe mîna mîinii în acest chip asigurarea. Cu trecerea timpului activistul se dovedește mai puțin interesat de politică și mai mult de alături. El va să dă pe mîna mîinii în acest chip asigurarea.

M. Ungheanu

viata cărților

proză

Proză și cultură

fiecare dintre cărțile lui Mircea Horia Simionescu pe celelalte, în asemenea măsură încît toate par fragmente ale aceluiași lucrări. **„Jumătate plus unu“** (Albatros, 1976) face să răsăre, la lectură, aceeași întrebare: Literatura livrescă mai are vreo șansă? Melancolia pe care o încheie multe dintre articolele acestui „dicționar“ sugerează, mai degrabă, un răspuns negativ. Aprehensiuni contra „cultismului“ și beletristicii au existat dintotdeauna, dar acum ele au luat forme mai grave: literatura livrescă a devenit suspectă. Motivele rîmîn vazi, dar la baza tuturor se află — poate — ideea că acumularea de cultură în sine nu poate provoca o literatură de bună calitate.

Proze ca cea a lui Mircea Horia Simionescu nu nascere după ce s-a apăsăz realismul relațiilor directe: glosarea culturală frenetică e întreprinsă de autor plasează întreprinderile sale în aceeași aventură verbală. La o primă privire **„Jumătate plus unu“**, continuarea perfectă a metodei din **„Ingeniozitate timpurie“** și zind de aceeași scriitură în filieră, înseamnă o operă de mare realism tardiv. Dar această sumă la prima vedere. Pentru că lectura atentă descoperă o substanță literară infuză de mare concentrare, rezumări de năvele și romane — mai interesante în rezumat decât la extensă — tragice sau comice, într-un decor care este cel al secolului nostru. Definim demersul estetic al tuturor cărților lui Mircea Horia

Simionescu drept încercarea reușită de a crea literatură din materiale reputate non-literare.

Literatura științifică, geografică, istorică, jurnalismul, istoria artei, toate imbinăte cu obselele cititorilor ale unui bucreștean din deceniul al optulea concură la oferirea unei imagini a lînvrea a epocii noastre. Este adevărat că literatura lui Mircea Horia Simionescu nu poate fi descrisă fără a fi fond inițial de cultură fiind el își întîlnează un articol **„Lafada și li definește drept „nume zurbagiu, înțîlnit într-un ziar italian“ sau „Parasiv Iorgulescu, poet excelent în genul plicticos“**, se presupune un punct de referință identificabil, dar spiritul acestui text poate fi sesizat de oricare lector lipsit de prejudecăți.

Să ne hazardăm o clipă în a explica modul pur literar în care au luat naștere aceste scripitoare glose. La început a fost **„Geografia — a rașelului natal, a regiunii, dar și geografică mîncă a copului care se ascunde în pod, înconjurat de cărți. Geografie înseamnă o imensitate de nume proprii care trebuie organizate într-un fel — dispunerea lor vagă, de continențe, cuprinzînd doar un embrion de clasificare. Unele nume erau atât de ciudate, atît de ridicole sau grave încît năreau inventate (sugestie demnă de reținut!). Inventarea de noi nume și apoi clasificarea lor pe baze proprii, arbitrar, s-a născut de la sine — și odăz cu această descoperire înfinită se asterna în fată. A urmat Istoria — devenită, prin intermediul literaturii, o istorie de fantezie. Din întreprinderea geografiei cu Istoria, astfel metamorfozate, s-a născut vasta faună umană care populează cărțile autorului.**

Să ne oprim la o singură literă, la J. Retinim pe colonelul Andan din „schita“ **„Jesusda“**, omul care transformă lumea din jur și al cămîr tragice sîntur rîmîn doar sugerat; pe **„Jesus“**, „dublu de pește mări“ al autorului, proiecte nostalgice-ironice a propriilor vise de călătorie neîngrădită; auto-ironia enormă din **„Julie sau Despre speră“**, în care proroiu detaliu anti-biografic capătă dimensiuni universale. Aici, ca și pretutindeni în „dicționarul onomastic“, cea mai sigură ipoteză de inventivitate

comică o reprezintă aducerea la dimensiuni umane a livrescului celebru: Platon, Goethe, Manet, Moise, Giraudoux însuși abar în contexte fantastice. Citatele autentice, dar cămîr întempestive din diferite autori, celbri mîncă în la aceeași elucubranta punere în scenă unde nu este dispusit nici enjambur.

Istorii burlești sau tragice, romane sentimentale sau unor negru (episodul editurilor succesive ale enciclopediei Meyerhoff la articolul **„Leandru rîmînă antologic“**), totul se aplică în uniformitate articolelor de dicționar și în conversatiile bonhom-benigne ale familiei **„Preocup. Dicționarul, ca entitate, a ajuns să exprime o viziune asupra lumii și o filozofie a istoriei. Esatice vorbind, caledoscopul uman al scriitorului, scriitor în detaliu, definește un nou tip de ironie prozastică nomenonată ca atare în vreun tratat, ironia aglomerării.“**

Desigur, exploatarea aceluiași formule stilistice presupune pericolul repetării; modululile noi, li-mite mîncă pînă la un de-a-căscăz care păstrează înțelegerea dar din **„Ingeniozitate timpurie“** la **„Jumătate plus unu“**. În fond, este tristețea eruditului contemporan. În peisajul prozei noastre, Mircea Horia Simionescu se află izolat nu numai prin inteligență și cultură precis orientate. Melancolia unei formule ce a strălucit în secolul al XVIII-lea, dar pe care tot mai puțin o apreciază, se concentrează în paginile atî de universale, dar și atî de bucrestene ale autorului. Ce fericite, totuși, al spiritului muntean (autorul s-a născut la Tirgoviste) este prea puțin aplicat spre desperare și că salvarea ironiei de cea mai bună calitate modeleză spectacolul lumii!

Mihai Zamfir

*) Mircea Horia Simionescu: „Jumătate plus unu“, Editura „Albatros“, 1976.

Ion Marin Almajan

foarte des. Din redacție la hotelul unde locuiește Petru, pîzit de un portar hîmîtor și indiscret, apoi în biroul unui director autocar, în culisele vieții de familie a lui Artur Drăbănci, pe teren, în compania de recolare a porumbului, cu un simpatice președinte de gospodărie, la o cafea în tutungeria bătrînuțului Friedmann. În urma unei se lucrăză la o inovație și apoi la directorul care și-a înmîșit-o fără retenție, la o discuție sinceră cu primul secretar al județului, la bar cu Ana Maria, la strand cu Ana Maria etc.

Lustă în parte, fiecare secvență este bine scrisă, fără lungimi paralizante. Autorul porționează cu precizie, dialoghează firesc, povesteste cu talent. Pe ansamblu, cartea cu mai puțin de două sute de pagini, dar cu patruzeci de capitole, este saturată de evenimente. Explicita acestei supraabundente o poate da specificul meseriei lui Petru, obligat să pîndușă în medii dintre cele mai diverse. Fragmentele de viață astfel detasate ar trebui să recomună, la nivelul întregului, un „desen“ semnificativ. Scriitorul are la îndemînă toate „materialele“ trebuincioase „constructiei“, în cantități îndestulătoare și de calitate corespunzătoare.

Valentin F. Mihăescu

*) Ion Marin Almajan: „Sentimentul puterii“ — roman, Editura „Eminescu“, 1976.

prezente

TIPARITICUL LITERAR RESITENE

Consecvent unei tradiții deosebit de consolidată, iubitori de cultură, literatură și artă din țară ne surprind și acum la chip deosebit cu cele trei volume recente aparute de curînd sub la redacția noastră. Mai luasă vînt de masivul tom **„Strada de Leabă, literatură și istorie (1900-1940)“** (editura), apărut sub egida Filialei Regia a Societății de Științe Filologice din R.S.R. al cămîr sumar bogat, divers și cuprînzător realize contribuții științifice așate pe probleme de limbă și literatură, geografie și folclor, istorie și artă populară etc., apăsate dintr-un des vestul țării. Apoi reținem apăsarea unui nou „cașet“ al publicistei **„Rememintă, în care sînt prezente cu poezii, schițe, reportaje, cronici și articole sau în cadrul unor anchete și dezbateri, alți membrii Cerculului literar din Resitine, „amemintă“, el și un însemnat număr de invitați de prestigiu precum Ion Alexandru Cătuș Bogdan, Ioan Breilamboter, Virgil Carianopol, Ion Coșcra, Căzar Irănescu, Ion Stendă, Laurențiu Tîlă, în fine, în cadrul Festivalului național „Cîntarea României“, Cerculul județean al studicilor, Carag-Severin upărește culșeră de versuri **„Patria de lîngă mîna, în care sînt prezente cu ample citirile pîtrunse de un sincer și vibrant mesaj patriotic următorii poezii reșitene: Nicolae Irimia, Cămă Murgu, Cornel Ojearu, Nicolae Sîrbu, Ion George Șelău și Gheorghe Zăinescu.****

Antal Pol: „Ulcior“

cartea de debut

Epicul documentar

recomandăm cititorilor romanul lui Dragomir Horomnea, **„Cercul“**. Marin Preda atrage atenția în chip special asupra autenticității neînlocuibile realizate a imaginilor de viață ce-l asigură substanța. Romanul său — apăsare cu deplină îndreptărire sursă de Delirali — e sursă de mesurată vîntă noastră contemporană, optimist fără să fie idilic și fără să evite umbrele care apar adesea în existența noastră. În totul, romanul **„Cercul“** este vîntă la stîrîntor impresia că rezultă din retranscrierea unui proces verbal în care este consemnată cu maximă fidelitate desfășurarea unei sedințe de partid de la un santier de construcție, sedință al cărei punct de pe ordinea de zi îl constituie primirea în rîndurile membrilor organizației de aici a inginerului Nicolae Păun. De-a dreptul impresionantă, în romanul lui Dragomir Horomnea, este deci senzația că, pur și simplu, această operație de retranscriere a respectivului proces verbal a fost întreprinsă în modul cel mai dezinteresat cu putință. Pare-a fost dat să înțîlmim în proza noastră în ultimii ani pagini de epică sublimat reportajicească, precum în această carte, în care să ne urmărească cu o asemenea intensitate sentimentul și că refuzul imaginării aștînge cum se spune, gradul zero. Și totuși, la o analiză mai atentă a textului, se constată că a-mintita operație de retranscriere prezentează în fond marea și tiranica lîncie a cititorului realimentate subjugat de conștientizarea materiei epice. În realitate, **„Cercul“** este un roman abil elaborat. Am risca chiar afirmarea că autorul nu e străin de o anumită tentație pentru experiment, căci ce altceva poate să însem-

ROMANUL LECTURII

ne-a rămas faptul că articește, marea și sențioasă de a re-luza „Cercul“ romanesc al aceluși presăpăz proces verbal? În „Cercul“ performanță al lui Dragomir Horomnea, este mai de-a-căscăz a și reușit valențele o asemenea formulă la romanică: anchetă, cum se știe, mai frecvent utilizată în teatrul la totalitatea ei, adică nu ca pe un simplu artificiu de compoziție, ci prin deplină și rezonabilă narativă. În felul acesta, operația de retranscriere a materialului reportajic, se transformă în act de re-elaborare artistică a acestuia. Așa se explică, desigur, revoltaoarea necesă a dialogului „steno-grafic“ la scena epică, în măsură să arate „pe viu“ ce se petrece în sedința de partid, dar, totodată, să și creeze spațiu necesar ivirii aceluși act de dificil joc dintre ceea ce numim dimensiunea textuală de o parte și dimensiunea subiectuală de alta, a oricărei elaborări narative sieși suficientă. Un schimb de replici indicat cel ce urmează, fără îndoielă, n-ar fi putut dobindi un asemenea atribut dacă „mîna“ autorului, cum se poate lesne observa, nu ar fi intervenit exact cînd trebuia:

— Aș dori să mă înscrieți și pe mine!

Vorbise tehniciana cea nouă și drăguț și din stînga lui Manole Sîrcă. Glăsul îi era astentat de răsunat. Un glas care, ascultat cu ochii închiși, sugera imaginea unui bătrîn și înrît fumător. Se auziră, din cîteva părți, susțiruri enervate. În sfîrșit, ca s-o poată asculta, cei prezenți făcură li-niste.

— Vă numiți parcă... tovarășa Olopei? Iceră să-și amintescă că Săucan. Vă tin minte mai ales după jimbri. Olopei?

— Cam, zimbri răgușit tehnicia-

critică

Romanul lecturii

Interesat de „problema lecturii ca act“ de latură necesară, dintr-o perspectivă prozei nu numai socio-dinamice culturale ci și maiestruic, Gelu Ionescu își concepe proza eșezată ca un „roman al operelor“, construit din „cîteva tipuri de mic romane ale lecturii“. Nu numai scriitorul este „aveul unui roman al lecturii“ în fata criticului sau a istoricului literar. Oricare creație învîntă un „roman al lecturii“ și parcurge o „cale fatală a livrătorii“. Cu atît mai mult criticul este eroul unui roman al lecturii. Toate aceste observații derivă firea din cunoașterea și recunoașterea unei apartenențe: „sintem... filii romanului“. Ele sînt formulate și exploatate fără exces în esurile deosebite literatură română și universală cuprînse în volumul **„Romanul lecturii“** publicat de Gelu Ionescu. Luată în lîncă, această premize ne pot duce la o falsă concluzie despre epico-centrismul perspectivei critice instaurate de Gelu Ionescu, așa cum s-a întîmplat în cîteva comentarii care a-au tăsat subjugate de sențiozitate și că atare, neobșervind că ea își conține și antiteza. Or, **„Romanul lecturii“** ascunde un substrat ironic profund, astfel că lectura modelată de roman e simultan afirmată și infirmată de

critică

Romanul lecturii

fiecare eseu al cărții printr-o permanentă și necesară distanțare a criticului de propria ipoteză ferită. La Gelu Ionescu, romanul lecturii se transformă în poezia lecturii, supus fiind la tensiunea pe care o generează năzmita „de a cui definitiv“, ce ascunde acea iluzorie a cititorului activ de a transpune dialogul său cu operele într-o memorare a for, de penă aceluși ar fi, indiferent de gen, niste poeme. Dacă Gelu Ionescu a optat în acest volum pentru apropierea de creație dintr-o perspectivă modelată de epic, acestu său nu este reversibil sau definitiv. El ni se pare în primul rînd polemic. Polemic față de „paradisul“ liric ce tentează de romancierii sau criticii români, care înclină de partea poeziei în alternativă „a fi sau a nu fi liric“. Polemic și ironic în esul despre „Urmuz amăgitorul“, scriitor transformat de critică într-un mit și devenit obiectul unor studii complexe, în timp ce Caragiale sau Călinescu, sînt lipsiți de o asemenea abordare, desu cu mult mai îndreptățiți să constituie suportul unor eșezez. „Mărturisesc că am prejudecata sperel (s.a.), a respingerii vaste, ne-amăgitoare... „Gloria de azi a lui Mitică Urmuz... e ca un fel de bovarism al literaturii noastre“, scrie Gelu Ionescu. Nu e vorba de o pre-

Gelu Ionescu

judecătoare, ci de un criteriu istoric al judecătorilor sale de valoare. Tînd seama de modul în care se constituie arhitectura opere, Gelu Ionescu stabilește calitatea ei de erou principal sau secundar al unui „roman al lecturii“ în esurile despre Ion Vineu, V. Voiculescu, Tudor Vianu, Márquez, Marin Preda sau Thomas Mann. Opera primă în procesul evaluării. Cazul Ion Vineu sau cel al lui V. Voiculescu, analizează de fapt cazul operelor lor. Gelu Ionescu observă la un moment dat că orice carte de valoare își conține critica ca pe o constiință lăuntrică, „umbra“ care-l „urmează pasii“, cum ar spune Geștan Ploș. Romanul lecturii este laia unei medali interpretative căreia nu-i lipsesc reversul, poezia lecturii. Remarcabilele esuri despre **„Vorbie Morometilor, Thomas Mann și vînta Ironiei și Călfătoarele cu Odiseu lîmunează echivalente si nu succeduni în istoria literaturii, depășind hotarele lecturii ca roman. Diferențele tipuri de „romane ale lecturii“ practicate în acest volum sînt ipoteze de lucru depășite de autorul lor. Gelu Ionescu a ales ca modalitate a interpretării romanului din „orgo-ul ironiei“ și din fascinația reală și necesară a criticului trezit de întîlnirea acestuia cu o operă de vastă respirație (romanul). Această fascinație se potențează într-un mod specific, proiectată pe fundalul devenirii literaturii române. Opțiunea sa pentru romanul lecturii este relativizată de fiecare pagină și dezvăluie în ultimă instanță o utopie critică, un joc al autocenzurii, un mod ironic profund și polemic de a statua lectura ca poezie a sîndirii, ca punct de întîlnire al unor melafore critice revelatoare.**

Doina Ucrariu

*) Gelu Ionescu: „Romanul lecturii“, Editura „Carica Românească“, 1976.

*) Dragomir Horomnea: „Cercul“, roman, Editura „Carica Românească“, 1977.

„Dosarul“ Scrinului negru

noia ediție a romanului **Scrinul negru** de G. Călinescu (Editura Eminescu, 1977, 701 p.) este însoțită de un volum inedit, intitulat „**Dosarul**“ **Scrinului negru**, documentația materială cu personaje imaginare (470 p.) cu un studiu introductiv (73 p.) de Cornelia Ștefănescu.

Intr-adevăr, G. Călinescu a făcut o asemenea documentație înainte de a scrie romanul pe care avusese intenția de a o oferi unui Muzeu literar și care a rămas în arhiva păstrată de soția sa, Alice Vera Călinescu. Fapt este că autorul însuși, declarat el în niște observații la un articol critic de Marin Preda, a (găsit) cumpărat un astfel de scrin exact în condițiile din roman (de unde a și imaginat intriga generală) găsim în el documente dintre cele mai paradoxale... Bineînțeles, autorul n-a copiat acele documente, ci a (născocit) inventat altele.

Scrinul negru

(Sturdza), Filip (fiul văduvei Etta), „un carpe diem deviză“: „to live in the present and make the most of it“ și o autodefiniție: „beautiful, hard and selfish“. Insemnările sînt în limba franceză.

Din schimbul de scrisori între Etta D. și Alexandru B. care urmează să deducă alte fapte decît cele din **Scrinul negru**, Alexandru Buzdugan, fiul regentului George Buzdugan, modelul lui Gigi Ciocirlan, se născuse în 1896. „Sînt mult mai mare, de ani, ca tine“ o previne el pe Etta, mai mică decît el cu șapte ani (născută în 1903). O cunoscuse prin 1927, cînd în ianuarie 1924 îl întreabă: „Pourquoi alors salis-tu ce merveilleux amour que depuis six ans a resisté à tout, pourquoi fuis-tu que ma vie morale soit un enfer depuis bien-tôt une année et demie?“ Așadar, de prin vara lui 1932, Etta era agasată de o rivală, Constanța A., pe care Alexandru o urmărea cu asiduitățile la sanatoriul Amza-Jianu, făcîndu-se „la fable du docteur Amza-Jianu et de tout le sanatorium de même que la ruse de la maison ou elle habite, maitres et domestiques“. Alexandru nega, dar nu rămas scriitorul trădător de la Constanța (Tanți, Poussy) — căreia din intervalul 14 octombrie 1932 — 24 iunie 1933, cînd era ministru la Tirana. Tot acolo îl scria și Etta informîndu-l în iunie 1933 că nevastă-sa (Florica) a plecat la Paris. Atît Constanța, cît și Etta sperau să-l divorțeze și la 16 ianuarie 1934 Etta mărturisea a l se fi născut ideea că „le seul obstacle à ton divorce est la sînge (Constanța)“, car tu lui a promis peut-être de l'épouser“. Il vizitau amîndouă la legăția albaneză, Etta fiind o parteneră mai

veche („il y a cinq ans depuis que la petite pisic l'appartient“, îl scrie ea la 25 ianuarie 1933). Alexandru divorțea, se însoară cu Etta și în septembrie 1934 e numit ministru la Buenos Aires. În Argentina, La 14 martie 1935, Etta îl informează din țară despre predecesora sa și rivala sa: „Ici il y a un tas de potins amants que je vous raconterai en arrivant; ta charmante ex-femme raconte partout qu'elle n'a jamais été aussi heureuse que maintenant tandis que sa fille est devenue la grue sans l'ombre de talent pour le theatre. Quant à la mainmise s-a dat complet le fond on m'a dit seulement qu'elle a veilli et qu'elle est moche et negligée à fair peur.“ Alexandru avea mari datorii și Etta se zbatea în țară să i le plătească. N-ar fi vrut să descopere ceva la întoarcere, ar fi fost rău recompensată ea. „Je paurie chou-chou qui cour tout la journée après les inamici du motan“. Alexandru se numea el însuși „motanul tău“, alintînd-o pe ea cu Pussy, Catusa (după numele unei vii), cherie și „mon chou-chou aimee“, în vreme ce ea îl spune „mon Cat adore“, „mon amour cher“, „mon pisic adore“, „mon amour à moi“, „mon amour aime“, „miau miau adore“. „Mon Tom Cat adore“ și tot așa de la 8 octombrie 1932 pînă la 18 august 1937. „J'ai toujours été la voix de la raison“ îl scrie ea la această din urmă dată, cînd, după ce la 17 iulie 1937 i se aprobă demisia de la legăția, urma să revină în țară. Etta îi cere să-i aducă o chitară și multe cîntece argentinene, tangouri și „rancheras“. (I-a adus serenada creolă **Ay-ay-ay** de Osman Perez Ferreir, aflată printre documente). Din alte hirtii aflăm că Jorge (nu Francisco) Oster fusese numit, la propunerea lui Alexandru, atașat comercial pe lângă legăția română din Argentina, că Alexandru Dulliu Zamfirescu (pe care Etta îl înblănește la Rio, incorrigibilul cral, l-a oferit un coș cu orhidee) avea apartamente mai mari la Buenos Aires (vezi și articolul lui G. Călinescu cu referințe la Alexandru Dulliu Zamfirescu **Diplomații burghezi** în **Contemporanul** din 11 mai 1962), că în fond cheltuielile de reprezentare ale lui Alexandru Buzdugan nu erau așa de mari, dar țara n-a vrut să i le aprobă și i-a trimis în locul său pe Frederic Nanu. Este mai mult ca sigur că romancierul și-a procurat singur alte documente privitoare la viața de pe la 1934 din Argentina precum și-a scris datus inmortintării lui Alexandru Buzdugan din ziare (8 aprilie 1933). Nu rezultă din documente că ministrul plenipotențiar s-ar fi sinucis, că ar fi fost în rivalitate cu Fred Tabilu și că via sa sinuciderii ar purta-o soția. Dimpotrivă, aceasta din urmă apare din documente ca extrem de devotată, chiar ireproșabilă sub raportul onestității, tandă, suficient de un caracare snobism. Abilitatea ei în exheredarea fraților și a mamei vitrege trebuie pusă pe seama avocaților la care a apelat. Dintre-o scrisoare a mamei sale, Elena Codin Ștefănescu, născută B., rezultă că la 18 noiembrie 1936, Filip, copilul Ettel, exista. Ezel cu care o vedem în 1939 văduvă, dar nu mai aflăm nimic în continuare despre el.

Etta se remăntă la 2 martie 1941 cu mircea Mircea Clim despre care Elena Codin o informa încă de la 20 septembrie 1936 că e „trea gentil“. Din schimbul de scrisori între Etta și Mircea, urmat între 23 decembrie 1940 și 24 mai 1942, în roman a trecut foarte puțin. De pe zonă (unde era din 1939) și de pe front Mircea o roagă tot timpul pe Etta să facă tot posibilul pentru avansarea lui, eventual să-l aducă la București. „Lucrează puține, intensiv în această chestiune“, se exprimă el la 27 octombrie 1941. Lui îi plăcea viața de familie (nevasta și pentru el „lucrul cel mai principal“) și spritul („mi se usecă gîtul de un spritz“, „singura mea băutură și spritzul“). Se considera „leu tinăr“, foarte onest în dragoste: „Puține scump, răspunde el la o întrebare, cred că nu îți-am dat dovadă de lichelim și falsitate, caracterul nu-mi permite“. Era mai bucuros de scrisori, decît de daruri, nerăbdător să se întoarcă acasă. Silită să-i scrie în românește, Etta începe cu „Jubitul meu puș“ sau „pușul meu adorat“ ori „pușorul meu scump“, dar continuă dificil, aproape agramat: „Și am trimis“, „imi a promis“, „imi a spus“, „și am scris“, „imi a confirmat“, „imi a dat“, „imi a telefonat“. A invitat o dată două prietene cu George Mavrocordat („nu te încrunta pușorul meu căci nu este nici tinerel nici frumuseț“), a fost la nunta lui Costi Brancovan cu Marina Stibey la Mogoșoala, la Marta Bibescu, unde Demetre Sturdza, fiul lui Grigore, a comparat-o cu un tandafir, a slăbit trei kg deoarece se făcuse cam durdule („fericită, multumită, stropită“). Anume Gogusor l-a poreclit „lăgru din Eranpur“ („lăgru, meu iubit, ce n-ai da să mă găsească acum între ghiurele tale și să mă mîncîci din cap pînă în picioare“). Etta primește de la Mircea între 9000—26 000 lei lunar și-l trimite țigări, băuturi (vin, sampanie, coniac), îl cumpără cămăși și stufe de haine. Atît. El se plînge de viața dusă pe front, că e răcit, că e frig, că nu fost înmundați și trebuie să puie cîrmă la pat, că merge greu cu avansarea în grad. Leul e un tigris bonom, ușor fanfanon, pacific cu totul, alveca decît Remus Gavrilica. Cit despre Etta, ea e o soție model, grijulie pentru soț și pentru mama ei depravată de un cancer, cu totul alveca decît Cathy Zanoagă din roman.

Putem spune în concluzie că G. Călinescu a pornit de la aceste documente, dar și-a ales ca model pe eroina lui Flaubert, madame Bovary, în virtutea principiului că „viața este mai inventivă în întimplări extraordinare decît scriitorul, dar scriitorul le rezolvă mai bine decît oamenii“ sau și mai bine, că viața brută a lipită de semnificație, aceasta rezultînd din transfigurarea autorului, din absorbirea realității în ficțiune. Mult mai importante decît documentele reale sînt fișele de lucru ale autorului. Dacă trimitere din ediția romanului la acestea din urmă este admisibilă, trimiterele la celelalte reprezintă un abuz, fiindcă niciodată G. Călinescu nu le-a transcris tale quale, ci totdeauna transformîndu-le, fie și numai prin introducerea într-un context diferit. În roman G. Călinescu nu e numai loande, ci toate personajele și în primul rînd Cathy. Ca și Flaubert ar fi putut spune: „Cathy c'est moi“.

angela marinescu

Angela Marinescu

Cîntec după război

Vine un cal jigărit și coastele lui vorbesc
Ca niște flăcări: unde e puterea, sau care
Este puterea și certitudinea ta că ești,
Prentindeni ridici zidul meshchin,
Nu știu ce este bine și fierul te inconjoară,
Trîmbițe triste, prea grele trîmbițe,
Glasul lor spart și răgușit îl iei drept
Lipsa ta de slințenie și nu mai poți asculta
nimic.
Vine oia, eu imi desfac bairerele pungii,
imi dau drumul
La vale; ține, zic eu, și tu, și tu,
Atît cit mai sîntăi în stare,
Cit mai rădăci pe aici, deși lumina mea
Este prea puternică și orbii vin aici mereu.
Vine vulturul,
Eu mă arunc drept în șeaua lui și plec.

Clujul vechi

Turnurile inumane ale bisericilor, aceste
plăcuri gotice înhamate
Prutendini și Dealul Însorit.
Senatul lor odihnindu-se.
O speranță pe o rădăcină de cuvînt.
Fugi inutile înspre zări pline de fum.
Senzația de spațiu pe care numai Dealul
Însorit mi-o putea dăruî.
Contemplații sterile. Limita celor ani —
lumina e nemulțumirii.
Drumul pe care mă arunc, intrinuclear care
se aude.
Moia zădărnind, iar și iar, cuburi
neterminate.
Nu pot să mă ascund.
Nu mai pot să mă ascund.
Trilurile ciocirlei umplu colina însorită
și străvezul ei glas rădăcește pe cer
Aidoma ultimului semn gîndit.

Clovn ireal

Tu vii în fiecare zi, să-mi încerci puterea.
În fiecare zi, piedici înalte, ziduri de
nepătruns apar în loto mea.
Zi de zi imi aduci ca prieten rugul fierbinte:
singele.
Oricît m-aș tîni pe treptele zdrențuite,
Pierc ca fumul.
O coroață de jar imi încinge fruntea.
Mereu, tu crezi că au pot răbda
Umbră neagră de clovn ireal să-mi dea
Urcoale în zadar.

Poem

Ar trebui să mă gîng pe chip cu suferința
asta.
Tu ești celul acela jigărit ce mîncîcă jar.
Tu ești frigul nopții — ireală noaptea —
O vale plină de lum, un altar strîmt.
Ar trebui să-mi spăl miinile în locul tău
inghețat
Ar trebui să mă aplec deasupra ta.
Sint o ființă inutilă; în spațiul tău pur
Rămîne, pierdută, culezanța.
Doar deșertul paradisului se umplî în
inchipuirea mea
Și se zbate prîlung.
Tu ești poemul meu fără chip.
Ești chipul meu fără mască.
Ca imn, ce iubire, ce jertfă ceri tu,
Ramură de măsline, pace adîncă, infern al
creierului meu vast.
Dar ce infern, moral și rațional,
Crud și adine, transparent și rece.
Imbrățișare pălîmoșă, sau vis?
Ar trebui să mă arunc lîngă tine.
Ar trebui să adorm lîngă tine.
Dar lasă-mă, mai întîi, să te acopăr cu un
vâl negru.

Muntele

Pleacă de aici, abia îndrăznesc să-mi spun,
Noaptea, în șoaptă, părăsește-ți cuibul
Și amărăciunea și urcă-te încet pe zidul
Care străjuiește arșul.
Sau fă-ți drum spre muntele care
Abia se zărește.
Pleacă undeva, ia-ți hainele
Cele mai strîns pe corp și mai zdreneve,
Fugi cit mai repede, pe întuneric,
Fugi din casă nu vor ști nimic.
Acum, către stîrșitul vieții șiil talul
Despre nimic. Nu știu nimic despre viață.
Mai firesc decît firescul este nefirescul.
Țigîțul pînului, concret rădăcitor.
Uită de tine. Uită de ei. Uită-ți locul și
grădina,
Uită blocurile care te inconjoară ca niște
pășiri negre,
leși de acolo. Stringe-ți hirtiele și tot ce-ți
apartine.
Știu că iubești cerul și marea.
Urcă-te pe zid și mori.
Craț.

VARIA

PROFIL

Lupta cu tentațiile

deși autorul a grupat, ulterior apariției lor, romanele Ultimii și Fără vise împreună cu Noaptea în același ciclu, **Moartea**, primul roman rămîne izolat față de cel de al doilea (pentru că Noaptea este, de fapt, volumul al doilea al romanului Fără vise).

Romanul Ultimii, carte de debut a lui Bujor Nedelcovici, apărut în 1970, poartă, mai mult decît Fără vise și Noaptea, pecetea acelei epoci de experimente și de realizări în care a fost conceput. Cu acest roman prozatorul a făcut dondă înzestrării sale pentru analiza subtilă și s-a afirmat ca un fin creator de atmosfere. În primul său roman, mai mult decît în următoarele, scriitorul cultă o ambiguitate care tensionează romanul, planînd consecvent asupra unor personaje, pe care autorul erită să le descrie. Tot această ambiguitate determină și preferința pentru finalul deschis și pentru nezeluarea totală a conflictului.

Personajele romanului Ultimii își conseră astfel enigma, actele lor, chiar cele de o extremă gravitate, păstrînd pînă la sfîrșit o aparență de grațitate. Mărturisirea, sinicid sau spontană, este una dintre modalitățile lor de existență. S-ar putea crede că personajele încearcă prin mărturisire, fie că o smulg, fie că sînt constrînse să o facă, să elibereze de greșelilor comise. În romanul Ultimii, mărturisirea nu aduce încă decît în parte lumina edificatoare asupra personajelor. Rămîne întodeuna cea misterioasă, inexplicabilă lui Petron, cel mai straniu personaj al cărții, depozitarul inopulnt al mărturisirilor celorlalți, păstrează o tăcere obstinată asupra lui însuși, actele lui pîrînd dicte de dădă nu de o generatoate supraumană, atunci de un orgoliu nemăsurat: dar nici una dintre aceste soluții (și multe altele) pentru descifrarea personajului nu-l poate sustrage ambiguității.

De fapt, personajele romanului Ultimii sînt niste „animale bolnave“, deopotrivă lucide și generoase, puterice și neajutorate, egoiste și generoase, curioase și lașe.

Visaarea, nostalgia trecutului este ea însăși ambiguă, farmecul ei îngîlditor putînd deveni destructiv, ca în cazul doamnei Rujinski. Retragerea din viață, o retragere voluntară, deopotrivă refugiu și act de orgoliu, refuzul viitorului este o tentație malignă în romanul Ultimii, căreia impenetrabilul Petron i se va smulge în ultima clipă, grație iubirii, care are întodeuna un sens purificator, pentru că romanul sî se sfîrșească pe nota mai luminată a speranței.

Ambiguitatea atinge totuși: personajele, timpul, spațiul chiar, de unde atmosfera ceioasă, apăsătoare, a romanului.

O tentație pe care o resimț toate, sau aproape toate personajele lui Bujor Nedelcovici este tentația suferinței, cu orgoliul ei și obscurule el voluptății. Determinată uneori de schimbări sociale, exterioare, de condiția de „ultimii“ dintr-o lume dispărută, suferința este amplă și ambiguă. Dar sursa ei cea mai tîrnoasă este internă și este surprinzătoare capacitatea de a se chinu a unor personaje. De a se chinu și de a chinu, inexplicabil în cazul lui Petron, tentația aceeași căreia el pare să i se sursadă, îl marchează profund pe Iustin Arghir, eroul romanului (sau romanului) Fără vise (1971) și Noaptea (1974). Aceste romane nu mri ou în aceeași măsură ambiguitatea celui dintîi. De altfel, Iustin suferă pentru a se minti prin luciditate și luptă, în fond, cu sine însuși și cu cei pe care îi iubeste pentru a se elibera prin înțelegere și asumare, dar pentru a dobîndi „o libertate alături de ceilalți“. El își va căuta propria identitate, pe care cel din jur îl ajută să o înțelegă.

Trecutul care îl marchează social, într-o epocă dată, pe Iustin Arghir echivalează cu o vinovăție pe care el este dispus să și-o asume nefru a se elibera de ea prin înțelegere. De fapt, ceea ce trebuie să realizeze personajul este o înțelegere totală nu a determinărilor exterioare, ci a propriului său suflet. Aceasta va face din el un aparent inchiuzitor pentru ceilalți, ultimii, un inchiuzitor care nu vrea decît să înțelegă și să ție, dar care refuză pentru sine condiția de „ultim“.

În construcția romanească a lui Bujor Nedelcovici flash-back-ul are o pondere deosebită. Iustin este cel care declanșează rememorarea, la început prin constrîngere morală, pînă cînd ea devine un mod de eliberare, un exorcism lucid.

Toate personajele au orgoliul suferinței lor, pe care și-o apără. Tocmai acest orgoliul al su-

Increderea în firea lucrurilor

Vedea Vical: „Erei cu leul, erai sint incăi“

Din Expoziția de artă populară, poezică și fotografică de omatori, deschisă la Sala de memorii a Casei Școlii

Ormare din pag. 1

află acasă, într-un spațiu în care există un alt fel de fetic conștient înalt curățat devin aproape inutile. Ce ne-am mai putea spune cînd privim, împreună, aceeași scenă a libertății firești, „naturale“, a familiarității milenare cu lumea: „Totuși pe-o subă pruncul / Is coplește-neet un fluier.“

Orgoliul, însuși, la Mihai Beniu, nu este nici de om al naturii dezamăgit de „anemia“ orșenilor și nici de cetățean al lumii care privește totul de sus, din perspectiva universalității, ci de țărăn, adică de reprezentant al unei comunități străvechi, cu practici ritualizate. Sedus de mitul — de proveniență romantică, „artistică“ — al originalității, poetul profesează, e adevărat, ocrea de „serie“ („Nu mai umbrați mereu după exemple, / Exemple-a făcute pentru prosti, / Din serie de vrei: să te cumuati, / Fugi de cărări și nu intra în temple.“ — **Cu dumnezeu la cot**, în **Cîntec de pierzanie**, 1938). dar o face, în mod contradictoriu, de pe poziția unui adept al anonimatului muncii, al unei vieti „mănoase“, în sens lucratian: „Ca țărănul printre șoapli de grîu / Voi intra masiv și greu în vreme, / Cu un car cit dealul de poeme“ (Intrare, idem). Este o contradicție rezultată din stratificarea, peste un fond de sensibilitate țărănească, a culturii.

O componentă a spiritului românesc transpare și în jocurile erotice, cultivate cu o mare exuberanță în volumul de debut și evocate nostalgic în cărțile de mai tîrziu. Acesta tandrețe echivocă din cîntecul nostru popular de dragoste, manifestată prin sfioase agresiuni și provocatoare refuzuri și rezumată în versurile de un desăvîrșit rafinament „Du-te-ncolo, vino-neoace / Lasă-mă și nu-mi da pace“ este interpretată, în diferite variante, și de „flăcăul de pe Crisuri“. Chiar și la virile înțelepti seninătăți, cînd iubirea s-a purificat de „patimă“ și a devenit un discurs compus cu artă, poetul încă descrie bătuiala, hirjoana: „Sint ursor desisului negru, / Cine pe sine zmeura ti-a pus? / Sint scafandrul adinelor oceanice, / Am să-ți răpesc coraul de pe buze!“ (Patimă, în **Pe corădele timpului**, 1963).

Această încredere în „firea lucrurilor“ este revelată cu și mai mare autenticitate — fragismul întodeuna autentică — în momentele de reconfigurare a extincției. Reintegrarea în natură are, în viziunea lui Mihai Beniu, o solemnitate simplă: „Voi intra în apa fără fund, / Apa-n cercuri s-o izbi de maluri; / Lin apoi s-o-nține peste valuri / Pace-naltă; semn că nu mai sunt. // Să-lieți șespletite veș / Plînge peste reșle o glinzi; / Luna învelită într-un nor / Trist, / va cerne colb de aur stîns“ (Plecare, în **Cîntec de pierzanie**). Dar aceasta nu este singura atitudine. Imaginată de poet, moartea apare uneori și ca un prilej de amuzament malitios. Cereemonialul luncbru se transformă astfel într-un spectacol plin de curiozitate, într-o pantomimă veselă, manifestată din simțința simpatică de efect a desenelor din cîntăcile de la Săpîntă: „Apare-n ușă

Al. Piru

Al. Piru

Al. Piru

Al. Piru

Al. Piru

Al. Piru

Al. Piru

Al. Piru

Al. Piru

Al. Piru

Al. Piru

Al. Piru

Al. Piru

Al. Piru

Al. Piru

Al. Piru

Al. Piru

Al. Piru

Al. Piru

Al. Piru

Al. Piru

Al. Piru

Al. Piru

Al. Piru

Al. Piru

Al. Piru

Al. Piru

Al. Piru

Al. Piru

Al. Piru

Al. Piru

Al. Piru

Al. Piru

Sultana Craia

Dumitru Bucur: „Pentru patrie“

Dumitru Bucur

... Ca un neam ce s-ar compune pururea din rădăcini

Dor de scufundare

Cind e toamnă și copacii nu mai au nimic de spus,
Si cind baabele de struguri dintr-un vișor,
Din Sălăși, din Tilișca, de la Rod și de mai sus
Dă-mi un sunet, Hoșegone, s-aruncăm un miel
pe jar.
Să se facă noaptea bine, pentru douăzeci de ani,
Să ne bată pulsul dulce al tălăngilor de oi,
Să ne latre cîinii aspi ai mîlașilor ciabani
Nimani să nu ne mai tragă înspre lumea înapoi.
De întregul fruct al morții pamii cerului sint plini,
Ori ne scufundăm în toamnă ori decede ea pe noi,
Am trăit această viață fără floare și altoi,
Ca un neam ce s-ar compune pururea
din rădăcini.

Oamenii împacă toamna cu ce au și ei în ei,
Cîntă toamnă și cit galben într-un rece univers,
Cheamă-mă, cit nu e iarnă, dintre teji
dușmanii mei,
Să-mi dai piine cu slănină, eu să-ți dau
în schimb un vers.
Să ne bată luna-n creștet și să sopoie grapi în noi,
Gripi de galben pentru toamnă, galbenă
plutind pe vînt,
Nici cu plase, nici cu sămii nu ne tragă înapoi
Să ne scufundăm încetul, cu încetul în pămînt.
Să vorbim de una alta, de noroc și nenoroc,
Și să pierdem, la al vieții repetat și trist pariu,
Cheamă-mă-n această toamnă, s-aruncăm
un miel pe lac,
Cheamă-mă cit mai e toamnă, cheamă-mă
cit mai sint viu.

Detalii

Discuția despre crucificat continuă.
Unii se nasc să-l acuze, alții se nasc să-l opere,
De două milenii situația e tulbură
La început și-au întins corturi, și-au făcut
tabere.
Pe urmă, și-au făcut orașe, și adoratori, și
denigratori:
Slavă fie crucificatule, rușine fie — rosteau
împreună —
Religii și nuanțe la religii și tot felul de
complicații,
Adversari și prieteni trăiau, în această idee
comună.
Au tipărit cărți pentru, au tipărit altele contra,
Au deschis școli, cu învățători contra și pentru,
Universități, doctorate, academii, societăți de
binefacere,
Toate, avînd problema crucificatului în centru.
S-a mîncat și s-a stricat piine multă.
Lefurile, premiile, nedreptățile, amintirea și
păcatul,
Există pentru că a existat, nu el neapărat,
Ci discuția despre el, crucificatul.
Atita doar, au pierdut cu toții din vedere,
In vremurile turburi, în negările și afirmările
năuce,
Nu s-au mai gîndit la crucificatul propriu-zis
Și au uitat să-l mai cobeare de pe cruce.

Vinătoare de gală

Va ninge pe teji munții cu pășă și la fal
va ninge pe căderea izvoarelor pustii,
va ninge peste haite de lupi, pe care-a găi,
va ninge cu albastru și căpățîni de miel.
Decembrie să vină, să-ți spun ce am să-ți spun,
într-un traian al lumii să stăm, să aflîm
din nou repovestirea aceluiași secret,
că la iubesc, iubito, cu tot ce am mai bun.
Să ningă, deci, să fie mîcel de ciocirli,
de sub izvor să sară jertfă lău inel.
Să ningă peste lumea de lupi pe care-a găi
să ningă fără miță, cu căpățîni de miel.
Dangățul
Un dangăț viu de clopot de nu mai poți să treci,
Bate piină departe deintul zilei reci
Și răfoiește cărțile în bibliotecă.
Biserica aceasta, de-al cărei glas tresari,
Umple acum Ardealul cu dangățele-i mari,
Și pe pereți ea ora nu sfîrșește ci domni plugari.
Uscată este iarba în valuri mici, gălbui,
Și, ca să vezi mormintul poeziei, la sui
Și pingărești a cruce — a cui? — a nimănu!

poeme de adrian păunescu

Ce suflet e în clopot de bata și acum,
Și umplă încăperea clopotului de tun,
Cu sufletele noastre de-un dor ciudat, pustiu?
Peștel sacă-a moarte la fel de istoric,
Ce-a fost unit uitării, ce-a fost bunos e viu,
Dureea lui nu doare, se doare doar ce-a scris.
Și dangățul se-aude, dulceag și-amar, hazard,
Cuvintele lui Blaga în acest dangăt ard,
Suscind melancolia sanor și rezonard.
Voi, oameni cara leceți traul mai rău, mai bun,
Va mai veni un dangăt pe lume, eu vă spun,
E poezia șoptită, dor șoptit unul tun.
Si o să se răzbune pămîntul surdo-mut,
Pentru aceia care au plîns și-au tăcut,
Și pentru-afieșă păgini scise abie în lut.
Un dangăt se-aude, de nu mai poți să treci,
El cotropește, sinic, cuprinsul zilei reci,
Și răfoiește cărțile-n bibliotecă,
Instigă umilitate bibliotecă.
Un dangăt este cerul și un vehicul greu,
Războinător cit poate, întrebător mare,
Sub clopot este Blaga, desupra dumezeu.

Apa

Amata se-afinse pe nisă,
Năgul seceței și al planetei,
Oțenii teji purfusa aceluși chip,
Albi și zgurțunari, sub steaua selei.
Amata sta cu un bunete gol,
Dumpanii îi dădeau rînd ocol,
Și teji risau uned mîra de țarbă.
Ier-un ballet absurd și canavaliu,
Oțenii lunetău, urînd, spre moarte,
Pingau, rîdeau, țicau fără motiv
Apoi risau niște pahare șorpe.

Anton Ciobanu: „Needle”

Era sfîșit, cel mai crud sfîșit,
Să mai într-un pusti, topt de sete,
Cind în ureche ai și auzi
Rîni trezind pe marile planete.
Nici rugăciuni nu mai erau, alți
Vedenii scrișuri ce-n sperații cîmii
Si peste toate stîna stîni
Dehîntărilor dîmneză al lumii.
Ier cel care murea, mureau rîndi:
Ce căbînt aicea, împărăte,
De ce nu ne-ai avertizat nicînd
Că noi cu selea selei ne vom bata I
Si, doamne, dă-ne pe dumanul viu,
Să ne aște și să ne ocuza,
Că — oare — nădărușul pusti
Nai i-am sorbi suflarea de pe buze.
Înceleau cu teji ce-nișta orbi,
Se scâlțeau, parcă-i rătăc burhul,
Amata se stîngea cu niște lămpi
In care leneș a suflet pusti.

Cîrjele planetei

Și, doamne, de atitea războaie cumplite,
Și nici nu sfîrșesc că pe lac se repete,
Un biet dirijor trist simbol ne trimite,
Cu o cîrjă în mînă, în loc de baghetă.
Cind axa planetei o rid toți oțzii
Și roua nu-i rouă, ci e igrasie,
Se-aude prin secol cum trec invalizii
In alt ritm mai tragic, fir-ar ritmul să fie.
Deschidăi hatarele muzicii voastre,
Și frați devenind cu toți morții, pastumii,
Vă ducă protestul curat pin-la aște,
Simfonic, în marșuri de bilci, șchiapii lumii.

In zbor năpărlască și șoimii și sturzii
Și facă-se voia oritor blesteme —
Să-și joace urechile tragice surzii
Și morții cu moartele guri să se cheme.
Orașele lumii murdar-somnolente
Pînă de-a cerului ultimă virgă,
Cu sportele tobe de eșapamente
Sint pline de marele zgomot de cîrjă.

Pămîntu-i țicșit de a rasă străindă,
De oameni frigizi, ce-și iau chip de idee,
Și-n tragi-ridicola lar epopes,
De cei neintregi sint întregii de vină.

Cind ultimii joacă papice cu primii
Și-n joc se pun vieți, nu papice în joacă,
De a să vă placă, de n-o să vă placă,
Veți grădîni orice pas cu infirmii.
In frunze dospesie lucrarea omizii
Ficioare și mîni trec cu larmă sub stele,
Dar crimele lumii cum pot să se spele
Cind drumul abia-l mai străbet invalizii.

De cîrje tinîndu-se ca de drapele,
Cind munții nu vor să-și împartă malizii
Nai — cîrje să facem — la teji invalizii
Cu piine lor, invalide și ele.

Pădurile lumii abî de severe,
Spre carul uscat nu vor creangă să-și urce,
Și cu de ale absurdă putere,
Dau muguri infirmi, și nu ramuri, pe cîrje.

Sincopă, sincopă o cîrjă pe lume
Destul cu războaiele, gata cu ciungii,
Ca sfînt a un om fără semne pastume,
Ce dulce sug laptele mumelar prunci.

Întregule am cu picioare și brate,
Privăște-i atent, ei sint oameni nu turmă,
De bine, infirmii se-tînd să se-ogate,
Tu, omule-ntrig le-ști cîrja din urma.

Inutilul compromis

Pe lungile și tristele șesele
Pe care iarna își azvîrle ceora
Copacii goli așteaptă primăvara,
Privind fără de frunze către stele.
S-au curățit de crenguțele uscate,
Dar și de calalata cu mîgălă,
Și ei așteaptă ora nupțială
Să inflărească iarăși, cit se poate.
Dar și nu știu ce mîniile profane,
Care i-au tuns în cinic sacrificiu,
Aveau de împlinit obștescul viciu
De-a-nădărușia acele mari coriane.
Ca miina, cind îi vor lăia cu brioul,
Să-năpă cîi mai mult în camioane.

Om de hîrtie

Atita tot, O lume de scrisori
O lume de hîrtie și de creță,
Făcînd mîndru ca banii pe planetă,
Voi, oamenii trim de muritori,
Pe care îi arim de-atlea ori,
Ier inima la moarte îi regretă,
Eu insumi sint scrisoarea la secretă,
Copii ce-am fast, in care scrii cum mori.
Mi-e dor să curgă mustul dintr-un strugur
Ca dintr-o rană de gîtle de urs,
Aș vrea să uit mai tot ce am parcurs
Și de lumina lumii să mă bucur.
Și nu mai pot, n-aud, nu-mi mai miroase...
Hîrtie vechă într-un plic de oase.

radio
r

Unda veselă

Avem actori de comedie, excelenți
actori chiar, folosiți din născute pe
partituri sârcașe, unele fără sare și ni-
per, altele mîzînd ne farmecul perso-
nal al actorului. Pentru a se salva co-
media, pentru a se salva muzicotele
din plin: un dialogul textelor clasice (a
se vedea montările excelente Caragi-
ale).
Silviu Georgescu a realizat însă du-
mnic o foarte bună emisiune de u-
mor apelînd la texte contemporane și
la un binecunoscut (și îndrăgit) actor:
Jean Constantin. A fost o emisiune-
portret, a fost o emisiune-recital în
care imaginea clasică, putem spune, a
lui Jean Constantin nu a fost negată,
ci pusă în valoare cu ajutorul textelor
parcă scrise special pentru acest actor.
Iată un moment în care mijloacele
clasice ale comediei au fost folosite
de un gestionar, specializat în a
folosi banii altora în interese perso-
nale, este confundat de-un avocat cu
un marinar. Dialogul purtat în jurul
„întrării la apă” și a plecării (de șase
luni, de doi ani, după caz) a fost sa-
vuros: „Și dumezeala nu mai vrei să-
plocești... Păi, cum să vreau, domnule!”
„Atunci, anunță căpitanul că-ți dai
demisia!” „Nu se poate, că vin ei după
mine și mă iau cu forța”. „Păi, n-au
dreptul!” „Căpitanul are, știu eu, la
fără frecvență” etc. etc.

muze cineva de un asemenea text.
In postură de soțer, evident aflat
sub influența alcoolului, Jean Con-
stantin a realizat un rol magistral
„Actele”. „Pentru ce?” „Pentru con-
tra!” „Lăsați că vă spun eu!” „Io-
varăse, dumezeala mîrosi a alcool!” „Da”
„CH mai costă la dumneavoastră mîro-
sul?” „Două mii.” „Si da lumea, da?”
Se apropie (s-a apropiat de fapt) se-
zonal estival și problema camerelor
de închiriat (evident și a preturilor)
a stat în atenția satiricilor noștri.
Aurel Felea cunoaște problema și-a
gătit s-o pună pe portativ, imbinînd
verva negustorească a celui ce oferă
cu calmul celui ce-mai fast tras pe
șofară.
In afîrșit, martorul de profesie, Mișu
Trandafir, zis Gura-Leului, cel care
are notate procesele pe zile (în genul
„dacă e marți, e Belgia”) și care-si în-
cepse pledoaria în favoarea inculpatu-
lui pomînd de la izvoare „eu închî din
copilarie îl cunosc”, n-a lipsit (în su-
ntem spune, că nici nu putea să lip-
sască). Dialogul este cel îndebăte
cunoscut, dar poate total de aceea
plin de haz. Vocabularul celui care
minte este inușoșătoare, așfînd can-
doarea: „Știi că s-a găsit niște țalpă
la tovarășul?” „Sigur, tovarășu, sigur
că el de mie își repară singur zhe-
tele”. „Da dar s-au găsit 30 de kg”
„Are familie mare, tovarășu!”
„A fost o emisiune reușită... Unda
veselă”, o emisiune respectabilă, dar
necesară, de destindere de ris lip-
sil de complexe, speculînd cu maxi-
mum ce profit prezenta unui actor că
nuia i se potrivește numai anumite
roluri, dar pe care le realizează cu
mult nerv, cu mult talent.

Constantin Stan

plastică
p

Preferințe personale

Am fost fîrșe, testatî după lectu-
ra distanțelor acordate în etapa finală
a festivalului „Cîntarea României”,
să examinăm cronicle publicate în
acest colț de hîrtie și să vedem cum
omnile exprimate în ele cu care ale
jurnalului. Am constatat, nu fără a-
dăre care plăcere, de care chiar u martu-
sim, că în linii mari configurația de-
teji premiatilor la concursul de artă
clasică coincide cu anume „oportu-
tăți” acordate unor artiști în croniclele noas-
tre. Sa ne ertie aici premianții la care
nu ne vom referi. Acest articol este
doar o succintă trecere în revistă a
„nuncetelor de convergență” cu jurnal
care fiind, oricum, format din mai
multe persoane a lucrul desigur, în
condițiile unei fertile colecțări reci-
proce a oferirilor. Grăniele noastre au
fost în acord cu el cînd a oferit pre-
miile la pictura lui Constantin Piliuță,
Traian Brădean, Viorel Mărgineanu,
Sabin Bălăsa, Marius Cliveliu (relati
aici în ordine din lista distincțiilor).
Lucrările lor s-au susținut alți tema-
tic cit si artistic. Aceleași cuvinte se
pot spune și despre premianții pentru
sculptură a căror listă o deschide ve-
nerabilul maestru Ion Irimescu. Des-
pre Apostol, Mihai Bucurei, Florin Co-
drea, Paul Vasilescu (relati aici alfab-
etic si nu în ordinea premiiilor si nici a
preferințelor noastre) am scris în re-
petate rînduri. Este pentru noi o bucu-
rie să constatăm că demersurile arti-
stice a doi sculptori tineri, ne talent-
tăciora am mizat în rosetate rîndu-
ri — mă refer la Codrea și Bucurei
— primesc acum o confirmare de a a-
semenea pondere. In ceea ce privește
grafica am remarcat la ultimele expo-
ziții, nuse sub egida festivalului „Cin-

Grigore Arbore

muzică
m

Dialog al prieteniei

Ca un dialog mai presus de sensi-
bilitățile de tradiție muzicale dife-
rente, „Festivalul european al priete-
nii” prilejuește un flux, o înțea
legătură între școlile noastre de con-
certe. Chiar dacă e greu de ales între
atitea manifestări de prestigiu, afluen-
ța publicului dovedește că viața mu-
zică, mult stimulată în această pri-
măvară, este în continuă creștere. Am
semnalat deci, ca niște puncte de re-
per strălucitoare prin semnificația
mesajului și a măiestriei programului
abordat, citeva din concertele prime-
lor zile: prima audție a oratoriului
„Soarele natalității” de Gheorghe
Dumitrescu, o baladă încheată din
versurile celor mai mari clasici și
noștri într-o structură simfonică neo-
clasică (beneficiind de o aleasă pre-
zentare sub bagheta lui Mihai Bred-
iceanu); recitalul oronului bărbătesc
din Steyerem — Austria, radiind o at-
măsteră amabilă de întoarcere la vechi
melodii populare (multe în prelucrarea
dinjorului, Gerald Reiter) printre cin-
tece de Dvorak, Schubert și alți pro-
motori ai școlilor naționale; concertul
de arti și uvertură dirijată de Carol
Lavin la Radiodifuziune, în care am
remarcat îndeosebi interpretarea Silviei
Vounea la „Doina Stăncuței” de Tibe-
rius Brediceanu; precum și recitalul
Sibelius oferit de soprana finlandeză
Rita Auvinen (la pian Eero Heimonen).
O impresie cu totul deosebită ne-a
lăsat violonistul Tunc Öner, Turcia,
adevărată revelație a unui stil inter-
pretativ de mare finețe și debordant
sensibilitate. Sunețul acestui tânăr so-
list al Filarmoniei din Ankara a umplut
prin căldura cu lăsa, timbrul cu lu-
tul personal îngîmînt. „Stiutele de dan-
suri populare turcești” de Adnan Say-
gun și „Dansurile românești” de Bela

Grete Tartler

aurel-dragoș munteanu

Amintire

Unde sint zilele bucuriei,
lubiți,
Părul tău a crescut ca un vâl
Între mine și tine
S-a ridicat timpul
Ca un dragon
O liniște prea mare
Ne-a coplesit
Cu o lăcere
Asurzitoare
Lăsinându-ne înfiorați
Și uimiți
La malul acesta
De sare

Stampă veche

lubiți mea, le pierzi în Orient
Mulțimi fără număr acoperă chipul
Pe care l-am văzut
În aura visului meu răpăritean
Înconjurat de enigme
Cu zimbelul tăcut
Al lui Buddha.
Pe fața lacului se odărnă
Cercuri de sticlă și frig
Suntem, nu suntem
Am fost, vom mai fi, venim și ne ducem
Alteia întrebări cilesc în ochii tăi
De deparie
În privirea ce caută
Silueta de fum
A timpului
Dintre noi

Trăind

Ca greu se vine înapoi...
Îi... teamă,
Drumul e și tu?
Pășești ușor,
Mai poate fi?
Se deapănă al visului fuier
Din spaima de a deveni.
Aici a boare matinală
Adună chipuri după chipuri,
Dar curăta boreală
Își pipieie din nou lumina din adâncuri

Egal

lubiți, îi spun,
Tulul e iluzie,
Un vâl de abur este dragostea noastră,
Visarea tulburată a unui vis ce o să fie visat
Pe o pinză subțire
Și ne ține supuși
La cumpăna veacului,
Nimic nu e adevărat
Tot ceea ce umple simțurile tale
Este un zvon dinințurii gal ai lucrurilor
Pe care nu le înțelegi
Deși și se pare.
Deschide ochii mari!
Nu vezi...
Ascultă!
Nu auzi nimic...
Ne-nvăluie lumina
Puternică
A unui soare ascuns

Avram Iancu

Fiului meu, Tudor
O, doamne,
Puterea oamenilor se află
În loc și sabie,
Am virtutea
Spune să-ți ierți aproapele
Și să-l ucizi
Pentru ca surisul lui răbdător să nu mai
ascundă

Ipoecizia stăpînitor de tot felul.

Nu-mai naumul blind
Al poporului meu din Ardeal
A pus în altor melancolia,
Închinându-se unui tînăr zeu
Rătăcitor.
Ce plin de rod e norul ce opoșă
Fruntea de cristal a marelui bărbat!
Din fluiet picură
Boabele de rouă ale veșniciei
Și sufețele noastre se deschid
Către cer

Invitație la o dezbatere

Urmare din pag. 1

acestea în debateri temeinice, așa cum de altfel am început să facem — arhimandritul secretarului general al partidului, președintele republicii, locașul Nicolae Ceaușescu. — la recenta Conferință națională a scriitorilor. Arera datorită să afirmăm, să susținem și să fructificăm acele idei generoase care, transfigurare artistică, ne vor împinge în conștiința publicului nostru și în circuitul cultural universal.

Te rog ruga, dragă prietene, să nu tei în seamă fenomenele colaterale, mărginașe, uneori simțenitoare care apar pe ici pe colo: să ignori mio-sincronia și aștepăta noastră care ar încerca să impană debaterii, firește înțelegând, dileme false ori cu totul semnificative. Să nu aridăm utoc-vat, — să nu înțelegem gîrlăla și de aștepăta perfecționare, prin promovarea creației.

Dați cum probabil ai observat, citiva articole în săptămânii 2 și 4 iunie 1977, în revista Luceafărul, pot vedea scriitorului tînăr — Luceafărul fiind o revistă „dedicată cu precădere tinerilor creatori”, cum se spune în editorial — întrebări care deocamdată nu-și găsesc răspuns, sau, dacă acest răspuns nu seosește, chiar confuzie.

Probabil că ai citit și dumneata editorialul acestui număr. Și nu se poate să nu te fi declarat de acord cu ideile juste, generoase, adoptate de întreaga obște scriitoricească, formulate în prima parte a articolului. Probabil însă că ai fost nedumerit ca și mine cînd, în a doua parte a editorialului, ai citit curinte ca acestea: „revista va trebui (s.n.) să se preocupe și (s.n.) de tinerii scriitori care se află la a doua, a treia carte după debut, comențînd cu solitudine și exigență lucrările care nu (s.n.) sînt la îndemîna promisiunilor debutului și nu dau satisfacție nici prin conținut nici prin forma lor”. Consider că acest fel de a priceori lucrurile este doar unul dintre cele posibile, și nu tocmai cel corect. Revista își propune în primul rînd descoperirea de noi talente, iar nu promovarea acelor date noi, identice și estetice, proprii preocupărilor scriitorilor tineri de talent, indiferent de faptul că aceștia au primit sau nu botozul confruntării cu publicul, prin intermediul cărților. O asemenea împășire, poate îndreptățită de numărul tinerilor talentați care au publicat pînă acum volume de poezie, proză ori critică, ar fi, după opinia mea, înșelătoare în raport cu menirea ei de stimulator real, de ferment cultural.

M-a surprins apoi faptul că editorialul denunță o stare de lucruri care, dacă e adevărat, e cel puțin stranie; căci revista respinge cu hotărîre să se limiteze „la un număr restrîns de tineri, la doi-trei care se erijează uneori, din proprie inițiativă, în mandatarii ai unei generații de tineri scriitori a căror activitate și operă nu o cunoșc”. Dacă există numai „doi-trei” asemenea

scriitori tineri, nu rîd de ce nu i-am putea ignora. Săm, dacă vrem într-adevăr să îndreptăm lucrurile, nu rîd de ce nu i-am nominaliza. Să știe toată lumea cine sînt aceia care se erijează în mandatarii ai generației din care facem parte, fără ca operele noastre (și nu opere, cum spune editorialul) să le fie cunoscute. Și, în fine, imi pare puțin ferice formulări ca acestea: „lucrări adînc meditate din punct de vedere al ideilor și formulei artistice” — în loc de, să zicem, „lucrări gîndite profund” sau „lemeinic”, ceea ce implică și meditația asupra ideilor cuprinse în lucrările respective precum și asupra formulelor artistice utilizate.

Tot se prima pagină a acestui număr se află un articol, care mai mare a citit, autorul încearcă să noi de respingere a scriitorilor în generații. Cel ce semnează editorialul ca prezintă, pare să nu-și amintească că mare Sadoveanu și locașul Ceaușescu, istoria literaturii române nu sînt cunoscuți de noi, sînt — cum e clar posibil? — de Maria Preda, Eugen Ibelescu, Al. Philippide sau de Eugén Berbu, ori de Ion Carșiu.

Și tot pe prima pagină — probabil pentru a respecta spusa după care „alle gute Dinge sind drei” — se află un al treilea articol, semnat de un scriitor de o factură extrem de discretă, căruia nu-i place să se strimăcă citit în jurnal numelui său. Acest scriitor, care spărește cărți numai în anii disceți, deoarece dă-sa nu e dîntr-aceia „zvorîți cu praștia direct în gropa cu lei”, după cum sună propria sa mărturisire, ne întinde — mie și dumitale, tînărul meu prieten — o mîndă murdara de cerneală. M-am decis să-i o string. Am trecut peste tonul porfător al articolului, și i-am pus pe seama emoției cu care, totuși, la data de 4 iunie scriitorul respectiv s-a hotărît să se azerie singur în gropa cu lei. M-am decis să-i string mîna, și te rog și pe dumneata să faci la fel, pentru că scriitorul despre care-ți vorbesc este parte din categoria aceluia care, după opinia mea, s-au aflat întotdeauna în literatură, pregătind — cu sau fără vreața lor — terenul pentru viitoarele mari personalități, spre exemplu pentru tînărul Eminescu, Hnărul Caragiale ori tînărul Sadoveanu; este parte dîntr-o categorie care, oricît de discretă și-i poziția sa în evoluarea istoria a literaturii, pare pentru moment utilă.

Lăsinîd pluma la a parte, imi este totuși nelimpede că nu se publică simultan aceste trei articole? În ce fel este îndemnat cititorul să caute o semnificație a programului pe care revista și-l propune pentru viitor? Un răspuns al revistei devine necesar.

Spune-mi mai bine, așadar — dacă se poate chiar prin intermediul revistei Luceafărul (ceea ce s-ar putea transforma în răspunsul despre care vorbesc) — ce probleme te frîmăntă azi, la ce carte lucrezi acum?

am scris, nu demult, despre versurile de început ale Constanței Buzea, o poeză harnică și discretă, îndepărtată de agitația vieții literare. Critica se pronunță rar despre ea, din convingerea, probabil, că un poet, odată fixat într-o formulă, produce la infinit aceleași versuri. Ideea rea, pentru că schimbarea temelor și a limbajului liric de la o carte la alta nu constituie totdeauna semnificativități și, al originalității. Cine are prea multe dispoziții riscă să nu aibă, pînă la urmă, nici o notă personală. O mitologie lirică se constituie dîntr-un număr relativ restrîns de obsesii, simboluri ce trec sub alte forme de la un volum la altul. Căzul tipic pentru literatura română este acela al lui Tudor Arghezi care scrie la 85 de ani despre temele pe care le-a tratat și la 30 și la 50 de ani. Prostul gust numeste monotonia repetiției, această persistență într-o obsesie unică. Însă, reținută, amplificată, obsesia duce la o mitologie poetică impresionantă. În timpul acesta alți poezii au încrețit toate formele lirice posibile, ambiționînd să fie mereu noi și necesînd să fie deci plăticioși în varianta.

Citesc cu aceste sentimente nobile culegeri de versuri ale Constanței Buzea, moralista sovărd, mustrătoare de care o plute. Apa cu plute (1975) reia firul suferinței vechi cu mai puțin, parcă, împleticiri în sintaxa versurilor și cu o minie mai rafinată. Fantezia distilează cu mai mare răbdare durerea pomii de undeva din zonele obscure ale spiritului și dă propozițiilor această intranzigentă impersonală (dar teribilă) a versurilor biblice:

„Agiță pomii păsării mari / Si vie singele divin, / Pînă la mine este mult / Pînă la moarte mai puțin”.

Cu gustul renușii pe buze, Constanta Buzea caută pentru neliniștile ei nu o metaforă, o o pădure de simboluri care adresează din toate părțile ideea. Poezia devine un discurs arborescent unde blestemul se uneste cu o confesiune de o personalitate rece și tăioasă:

„Același vis uscat, de sticlă, port, / Cum și tu porii, dorînd să te năstăre / Vina de-a vieții aproape mort / Trupul lertif zadarnice azece, / Iubirea pingărită de avort, / Riscul fricos rizind în paranteze, / Si un destin de barcă fără port / Și de cetate fără metereze.”

Poezia capătă o funcție exorcizantă: ea vrea să îndepărteze răul ce continuă să crească și să se manifeste. Amintirea, lucrurile din jur, cărțile răsfoite odată împreună, readuc acești de-

FRAGMENTE CRITICE

Lirică feminină

moni de care fiinta spiritului vrea să se elibereze. Însă, cum putem afla din măturările afintelor care volau să îndepărteze diavolul din proajma lor, exercițiul exorcizării nu face decît să sporească prezența răului. Diavolul trăiește prin efortul celor care vor să se lepde de el cu înversunată intoleranță. Tot așa, în versurile Constanței Buzea, eroarea, supusă unui lung exercițiu de negație, în loc să dispară sau, oricum, să se diminueze pe măsură ce este exprimată, ea continuă să existe și să umple întreaga suprafață a liricii. Fabricăm, așadar, mituri, nu numai prin lubriri, dar și prin urile noastre.

Eroarea de care vorbește meretu Constanta Buzea nu are o identitate precisă. Prin repetiție, ea capătă o amplitudine și o îndeterminare cinea. Cinea a trădat, dar cum, în versuri, vine nu este numită cu vorbe clare, trădarea se întinde de la iubire (sentiment) la ideea de existență în sens larg. Universul se ordonează, oricum, în funcție de această culă teribilă, așa cum la poezii mistice existența materială și gîrituală n-are consistență decît prin raportare la ideea de divinitate.

Lirismul Constanței Buzea se constituie, ca la Arghezi, pe ezitarea între tăgăduita aspră și spaima de uitare:

„Mi-e milă și să-mi amintesc / Dar nici să uit nu mă îndur / Cită părere-i în destin, / Cită gresală-i împrejur” („Acolo unde cred că est)

Limanul orei (1976) aduce în prim plan tema cuvîntului care trădează. Eroarea fatală a început print-o mistificare a vorbelor. Destinul atîrnă, spune poeta în altă parte, de cîteva cuvinte, dar cuvintele, în loc să comunice, să apropie, instrăinează și distrug. Ele sînt „sem-

nele morții”. Un poem (Dedicăție) concentrează această neîncredere în limbaj, mai generală, cum s-a putut vedea, la poezii unei promotii: „Cuvintele sînt boala de care suferi, care / Frecvențe de silă, amestec de sete, / Măldare pistițe cu cîini miscăți în cete, / Cuvintele fac, toate, o lume de turbare.”

Totul este văzut de aici înainte prin „vama gri a vorbei pieritoare”, dincolo de cuvinte se întinde o realitate sumbră: „Mizerii, și măști, și dezastre / Pun negura-n pure fîntini” —

timpul seacă, pe cer plutesc „râni mari”. În somn vîporei își clatină venitur, frunzele se sîncuciu, un peisaj, pe scurt, dezolat, comarabil (prin intenție) cu acela din „Lauda somnului, dar fără implicățiile metafizice de acolo. Desi Constanta Buzea se numeste, într-un loc, „unul din firiile lui Dumnezeu” (Nori) și declară (tot în poezie) a purta înăeri tristi pe umeri sau a sta la masă cu inserul sinurării, suferința ei nu trece dincolo de o limită perceptibil umană. Cine nu ghește imediat simbolul păsării rânite „fără sătir” sau pe acela al sufletului „întins pe cîine”, al norului îndepărtat și stero, al cerbului văduv, rătăcitor, năuc prin codri?

Constanta Buzea nu scrie, în fond, decît un singur poem, un lung dramatic poem în care concretizează în jurul unui sentiment profund, o mică mitologie a trădării și a absenței, de o indiscutabilă originalitate. Cuvintele de care se teme o slujesc, totuși, cu credință, vorbele „se imbulzesc” în poem, exprimînd, uneori, și tristeeți mai calde, iertătoare, ca în acest frumos „Dar de veghe”. „Dorul de veghe, melancolie, / Urme-n zăpadă, crengile stînd, / Și în adînc muritor pămînt / Pentru iubirea ca o stafie, // Rînăta pasăre fără soție, / Te va potrece pe lîngă mine / Gîndul, limanul orei senine / Din libertate către robie, // Numai căldura să nu se lase, / Întru norocul fără podoabe, // În via rece cîteva boabe, // În depărtare cîteva case, // Numai căldură și înfrîntare, / Si o grădină călătorind, // În vîrămie vine de-argint / Bat timpla noastră cu neșărare, // Nins și lunete să te primesc, / Vino sărac într-o zi fără sir, / Singur ca vinul într-un potir / Cu trupul dulce, minăstiresc, // Aruncă lumii tot ce îți mîinte, / Numai căldura să ne rămîie / Abur de aera ca de tîmnie, / Vino tu singur, fără cuvinte”.

Eugen Simion

Observație morală

O atracție irezistibilă către grotesc marcescent mult din povestirile prozatorului de limbă germană Arnold Hauser, cuprinse în volumul Elesteul (apărut la editura „Cartea românească”, în traducerea lui Alexandru Al. Sahighian). Este, în asta, altă particularitate propriei vizuni a scriitorului, deloc dispus să în realitatea așa cum se prezintă la prima vedere, întovărășită de adevărul amănunțit și confortabil, cit și semnul unui timp de criză pe care îl traversează majoritatea erorilor săi: al unui timp de criză rezultat de la împrejurări exterioare de natură politică și socială, fie din împrejurările conștiinței lor. Hauser, ceea ce caracterizează grotescul profezat de proza este, astfel, învăluirea lui firesc, detașată și aproape cordială, ruptură imperceptibilă dintre situații pe care o conștientizează mai bine decât din volum, cu un curaj, senzația dominantă pe care o lasă acestea de reconstrucție și de conducere obstinată spre un final ușor previzibil. Lucruri vor: alse fără cea mare însemnătate sau fără acea gravitate de semnificație bălătoare la ochi, prin încadrarea lor simbolice se acumulează în semnificație pe deplin prezente pentru semnificația lor simbolică.

Personajul în discuție, din exces de zel și cu de la sine putere, sfidînd posibilele afecțiuni ale oamenilor, hotărîse în prețiu morții sale meandrelor de memorie prin care pare să se desfoare. Din el se desprinde, pe de o parte, imaginea polemică a unui „intelect” care știe că nu trebuie să „decizi” cu tot dinadinsul asupra sorții altora și, pe de altă parte, imaginea unui om ametit de ambiția puterii coercitive, Georg Salmen, fostul președinte al unui „stat comunal”, găsit mort pe fundul unui „elesteu” (între altele, fie spus Arnold Hauser manifestă o adevărată predilecție pentru sfîrșiturile degradate, semn încă o dată al registrului grotesc pe care îl are în vedere proza sa).

Personajul în discuție, din exces de zel și cu de la sine putere, sfidînd posibilele afecțiuni ale oamenilor, hotărîse în prețiu morții sale meandrelor de memorie prin care pare să se desfoare. Din el se desprinde, pe de o parte, imaginea polemică a unui „intelect” care știe că nu trebuie să „decizi” cu tot dinadinsul asupra sorții altora și, pe de altă parte, imaginea unui om ametit de ambiția puterii coercitive, Georg Salmen, fostul președinte al unui „stat comunal”, găsit mort pe fundul unui „elesteu” (între altele, fie spus Arnold Hauser manifestă o adevărată predilecție pentru sfîrșiturile degradate, semn încă o dată al registrului grotesc pe care îl are în vedere proza sa).

Personajul în discuție, din exces de zel și cu de la sine putere, sfidînd posibilele afecțiuni ale oamenilor, hotărîse în prețiu morții sale meandrelor de memorie prin care pare să se desfoare. Din el se desprinde, pe de o parte, imaginea polemică a unui „intelect” care știe că nu trebuie să „decizi” cu tot dinadinsul asupra sorții altora și, pe de altă parte, imaginea unui om ametit de ambiția puterii coercitive, Georg Salmen, fostul președinte al unui „stat comunal”, găsit mort pe fundul unui „elesteu” (între altele, fie spus Arnold Hauser manifestă o adevărată predilecție pentru sfîrșiturile degradate, semn încă o dată al registrului grotesc pe care îl are în vedere proza sa).

Personajul în discuție, din exces de zel și cu de la sine putere, sfidînd posibilele afecțiuni ale oamenilor, hotărîse în prețiu morții sale meandrelor de memorie prin care pare să se desfoare. Din el se desprinde, pe de o parte, imaginea polemică a unui „intelect” care știe că nu trebuie să „decizi” cu tot dinadinsul asupra sorții altora și, pe de altă parte, imaginea unui om ametit de ambiția puterii coercitive, Georg Salmen, fostul președinte al unui „stat comunal”, găsit mort pe fundul unui „elesteu” (între altele, fie spus Arnold Hauser manifestă o adevărată predilecție pentru sfîrșiturile degradate, semn încă o dată al registrului grotesc pe care îl are în vedere proza sa).

Personajul în discuție, din exces de zel și cu de la sine putere, sfidînd posibilele afecțiuni ale oamenilor, hotărîse în prețiu morții sale meandrelor de memorie prin care pare să se desfoare. Din el se desprinde, pe de o parte, imaginea polemică a unui „intelect” care știe că nu trebuie să „decizi” cu tot dinadinsul asupra sorții altora și, pe de altă parte, imaginea unui om ametit de ambiția puterii coercitive, Georg Salmen, fostul președinte al unui „stat comunal”, găsit mort pe fundul unui „elesteu” (între altele, fie spus Arnold Hauser manifestă o adevărată predilecție pentru sfîrșiturile degradate, semn încă o dată al registrului grotesc pe care îl are în vedere proza sa).

Personajul în discuție, din exces de zel și cu de la sine putere, sfidînd posibilele afecțiuni ale oamenilor, hotărîse în prețiu morții sale meandrelor de memorie prin care pare să se desfoare. Din el se desprinde, pe de o parte, imaginea polemică a unui „intelect” care știe că nu trebuie să „decizi” cu tot dinadinsul asupra sorții altora și, pe de altă parte, imaginea unui om ametit de ambiția puterii coercitive, Georg Salmen, fostul președinte al unui „stat comunal”, găsit mort pe fundul unui „elesteu” (între altele, fie spus Arnold Hauser manifestă o adevărată predilecție pentru sfîrșiturile degradate, semn încă o dată al registrului grotesc pe care îl are în vedere proza sa).

Personajul în discuție, din exces de zel și cu de la sine putere, sfidînd posibilele afecțiuni ale oamenilor, hotărîse în prețiu morții sale meandrelor de memorie prin care pare să se desfoare. Din el se desprinde, pe de o parte, imaginea polemică a unui „intelect” care știe că nu trebuie să „decizi” cu tot dinadinsul asupra sorții altora și, pe de altă parte, imaginea unui om ametit de ambiția puterii coercitive, Georg Salmen, fostul președinte al unui „stat comunal”, găsit mort pe fundul unui „elesteu” (între altele, fie spus Arnold Hauser manifestă o adevărată predilecție pentru sfîrșiturile degradate, semn încă o dată al registrului grotesc pe care îl are în vedere proza sa).

Personajul în discuție, din exces de zel și cu de la sine putere, sfidînd posibilele afecțiuni ale oamenilor, hotărîse în prețiu morții sale meandrelor de memorie prin care pare să se desfoare. Din el se desprinde, pe de o parte, imaginea polemică a unui „intelect” care știe că nu trebuie să „decizi” cu tot dinadinsul asupra sorții altora și, pe de altă parte, imaginea unui om ametit de ambiția puterii coercitive, Georg Salmen, fostul președinte al unui „stat comunal”, găsit mort pe fundul unui „elesteu” (între altele, fie spus Arnold Hauser manifestă o adevărată predilecție pentru sfîrșiturile degradate, semn încă o dată al registrului grotesc pe care îl are în vedere proza sa).

Personajul în discuție, din exces de zel și cu de la sine putere, sfidînd posibilele afecțiuni ale oamenilor, hotărîse în prețiu morții sale meandrelor de memorie prin care pare să se desfoare. Din el se desprinde, pe de o parte, imaginea polemică a unui „intelect” care știe că nu trebuie să „decizi” cu tot dinadinsul asupra sorții altora și, pe de altă parte, imaginea unui om ametit de ambiția puterii coercitive, Georg Salmen, fostul președinte al unui „stat comunal”, găsit mort pe fundul unui „elesteu” (între altele, fie spus Arnold Hauser manifestă o adevărată predilecție pentru sfîrșiturile degradate, semn încă o dată al registrului grotesc pe care îl are în vedere proza sa).

Personajul în discuție, din exces de zel și cu de la sine putere, sfidînd posibilele afecțiuni ale oamenilor, hotărîse în prețiu morții sale meandrelor de memorie prin care pare să se desfoare. Din el se desprinde, pe de o parte, imaginea polemică a unui „intelect” care știe că nu trebuie să „decizi” cu tot dinadinsul asupra sorții altora și, pe de altă parte, imaginea unui om ametit de ambiția puterii coercitive, Georg Salmen, fostul președinte al unui „stat comunal”, găsit mort pe fundul unui „elesteu” (între altele, fie spus Arnold Hauser manifestă o adevărată predilecție pentru sfîrșiturile degradate, semn încă o dată al registrului grotesc pe care îl are în vedere proza sa).

Personajul în discuție, din exces de zel și cu de la sine putere, sfidînd posibilele afecțiuni ale oamenilor, hotărîse în prețiu morții sale meandrelor de memorie prin care pare să se desfoare. Din el se desprinde, pe de o parte, imaginea polemică a unui „intelect” care știe că nu trebuie să „decizi” cu tot dinadinsul asupra sorții altora și, pe de altă parte, imaginea unui om ametit de ambiția puterii coercitive, Georg Salmen, fostul președinte al unui „stat comunal”, găsit mort pe fundul unui „elesteu” (între altele, fie spus Arnold Hauser manifestă o adevărată predilecție pentru sfîrșiturile degradate, semn încă o dată al registrului grotesc pe care îl are în vedere proza sa).

Personajul în discuție, din exces de zel și cu de la sine putere, sfidînd posibilele afecțiuni ale oamenilor, hotărîse în prețiu morții sale meandrelor de memorie prin care pare să se desfoare. Din el se desprinde, pe de o parte, imaginea polemică a unui „intelect” care știe că nu trebuie să „decizi” cu tot dinadinsul asupra sorții altora și, pe de altă parte, imaginea unui om ametit de ambiția puterii coercitive, Georg Salmen, fostul președinte al unui „stat comunal”, găsit mort pe fundul unui „elesteu” (între altele, fie spus Arnold Hauser manifestă o adevărată predilecție pentru sfîrșiturile degradate, semn încă o dată al registrului grotesc pe care îl are în vedere proza sa).

Personajul în discuție, din exces de zel și cu de la sine putere, sfidînd posibilele afecțiuni ale oamenilor, hotărîse în prețiu morții sale meandrelor de memorie prin care pare să se desfoare. Din el se desprinde, pe de o parte, imaginea polemică a unui „intelect” care știe că nu trebuie să „decizi” cu tot dinadinsul asupra sorții altora și, pe de altă parte, imaginea unui om ametit de ambiția puterii coercitive, Georg Salmen, fostul președinte al unui „stat comunal”, găsit mort pe fundul unui „elesteu” (între altele, fie spus Arnold Hauser manifestă o adevărată predilecție pentru sfîrșiturile degradate, semn încă o dată al registrului grotesc pe care îl are în vedere proza sa).

Personajul în discuție, din exces de zel și cu de la sine putere, sfidînd posibilele afecțiuni ale oamenilor, hotărîse în prețiu morții sale meandrelor de memorie prin care pare să se desfoare. Din el se desprinde, pe de o parte, imaginea polemică a unui „intelect” care știe că nu trebuie să „decizi” cu tot dinadinsul asupra sorții altora și, pe de altă parte, imaginea unui om ametit de ambiția puterii coercitive, Georg Salmen, fostul președinte al unui „stat comunal”, găsit mort pe fundul unui „elesteu” (între altele, fie spus Arnold Hauser manifestă o adevărată predilecție pentru sfîrșiturile degradate, semn încă o dată al registrului grotesc pe care îl are în vedere proza sa).

Personajul în discuție, din exces de zel și cu de la sine putere, sfidînd posibilele afecțiuni ale oamenilor, hotărîse în prețiu morții sale meandrelor de memorie prin care pare să se desfoare. Din el se desprinde, pe de o parte, imaginea polemică a unui „intelect” care știe că nu trebuie să „decizi” cu tot dinadinsul asupra sorții altora și, pe de altă parte, imaginea unui om ametit de ambiția puterii coercitive, Georg Salmen, fostul președinte al unui „stat comunal”, găsit mort pe fundul unui „elesteu” (între altele, fie spus Arnold Hauser manifestă o adevărată predilecție pentru sfîrșiturile degradate, semn încă o dată al registrului grotesc pe care îl are în vedere proza sa).

Personajul în discuție, din exces de zel și cu de la sine putere, sfidînd posibilele afecțiuni ale oamenilor, hotărîse în prețiu morții sale meandrelor de memorie prin care pare să se desfoare. Din el se desprinde, pe de o parte, imaginea polemică a unui „intelect” care știe că nu trebuie să „decizi” cu tot dinadinsul asupra sorții altora și, pe de altă parte, imaginea unui om ametit de ambiția puterii coercitive, Georg Salmen, fostul președinte al unui „stat comunal”, găsit mort pe fundul unui „elesteu” (între altele, fie spus Arnold Hauser manifestă o adevărată predilecție pentru sfîrșiturile degradate, semn încă o dată al registrului grotesc pe care îl are în vedere proza sa).

Personajul în discuție, din exces de zel și cu de la sine putere, sfidînd posibilele afecțiuni ale oamenilor, hotărîse în prețiu morții sale meandrelor de memorie prin care pare să se desfoare. Din el se desprinde, pe de o parte, imaginea polemică a unui „intelect” care știe că nu trebuie să „decizi” cu tot dinadinsul asupra sorții altora și, pe de altă parte, imaginea unui om ametit de ambiția puterii coercitive, Georg Salmen, fostul președinte al unui „stat comunal”, găsit mort pe fundul unui „elesteu” (între altele, fie spus Arnold Hauser manifestă o adevărată predilecție pentru sfîrșiturile degradate, semn încă o dată al registrului grotesc pe care îl are în vedere proza sa).

Personajul în discuție, din exces de zel și cu de la sine putere, sfidînd posibilele afecțiuni ale oamenilor, hotărîse în prețiu morții sale meandrelor de memorie prin care pare să se desfoare. Din el se desprinde, pe de o parte, imaginea polemică a unui „intelect” care știe că nu trebuie să „decizi” cu tot dinadinsul asupra sorții altora și, pe de altă parte, imaginea unui om ametit de ambiția puterii coercitive, Georg Salmen, fostul președinte al unui „stat comunal”, găsit mort pe fundul unui „elesteu” (între altele, fie spus Arnold Hauser manifestă o adevărată predilecție pentru sfîrșiturile degradate, semn încă o dată al registrului grotesc pe care îl are în vedere proza sa).

Personajul în discuție, din exces de zel și cu de la sine putere, sfidînd posibilele afecțiuni ale oamenilor, hotărîse în prețiu morții sale meandrelor de memorie prin care pare să se desfoare. Din el se desprinde, pe de o parte, imaginea polemică a unui „intelect” care știe că nu trebuie să „decizi” cu tot dinadinsul asupra sorții altora și, pe de altă parte, imaginea unui om ametit de ambiția puterii coercitive, Georg Salmen, fostul președinte al unui „stat comunal”, găsit mort pe fundul unui „elesteu” (între altele, fie spus Arnold Hauser manifestă o adevărată predilecție pentru sfîrșiturile degradate, semn încă o dată al registrului grotesc pe care îl are în vedere proza sa).

Personajul în discuție, din exces de zel și cu de la sine putere, sfidînd posibilele afecțiuni ale oamenilor, hotărîse în prețiu morții sale meandrelor de memorie prin care pare să se desfoare. Din el se desprinde, pe de o parte, imaginea polemică a unui „intelect” care știe că nu trebuie să „decizi” cu tot dinadinsul asupra sorții altora și, pe de altă parte, imaginea unui om ametit de ambiția puterii coercitive, Georg Salmen, fostul președinte al unui „stat comunal”, găsit mort pe fundul unui „elesteu” (între altele, fie spus Arnold Hauser manifestă o adevărată predilecție pentru sfîrșiturile degradate, semn încă o dată al registrului grotesc pe care îl are în vedere proza sa).

Personajul în discuție, din exces de zel și cu de la sine putere, sfidînd posibilele afecțiuni ale oamenilor, hotărîse în prețiu morții sale meandrelor de memorie prin care pare să se desfoare. Din el se desprinde, pe de o parte, imaginea polemică a unui „intelect” care știe că nu trebuie să „decizi” cu tot dinadinsul asupra sorții altora și, pe de altă parte, imaginea unui om ametit de ambiția puterii coercitive, Georg Salmen, fostul președinte al unui „stat comunal”, găsit mort pe fundul unui „elesteu” (între altele, fie spus Arnold Hauser manifestă o adevărată predilecție pentru sfîrșiturile degradate, semn încă o dată al registrului grotesc pe care îl are în vedere proza sa).

Personajul în discuție, din exces de zel și cu de la sine putere, sfidînd posibilele afecțiuni ale oamenilor, hotărîse în prețiu morții sale meandrelor de memorie prin care pare să se desfoare. Din el se desprinde, pe de o parte, imaginea polemică a unui „intelect” care știe că nu trebuie să „decizi” cu tot dinadinsul asupra sorții altora și, pe de altă parte, imaginea unui om ametit de ambiția puterii coercitive, Georg Salmen, fostul președinte al unui „stat comunal”, găsit mort pe fundul unui „elesteu” (între altele, fie spus Arnold Hauser manifestă o adevărată predilecție pentru sfîrșiturile degradate, semn încă o dată al registrului grotesc pe care îl are în vedere proza sa).

Personajul în discuție, din exces de zel și cu de la sine putere, sfidînd posibilele afecțiuni ale oamenilor, hotărîse în prețiu morții sale meandrelor de memorie prin care pare să se desfoare. Din el se desprinde, pe de o parte, imaginea polemică a unui „intelect” care știe că nu trebuie să „decizi” cu tot dinadinsul asupra sorții altora și, pe de altă parte, imaginea unui om ametit de ambiția puterii coercitive, Georg Salmen, fostul președinte al unui „stat comunal”, găsit mort pe fundul unui „elesteu” (între altele, fie spus Arnold Hauser manifestă o adevărată predilecție pentru sfîrșiturile degradate, semn încă o dată al registrului grotesc pe care îl are în vedere proza sa).

Personajul în discuție, din exces de zel și cu de la sine putere, sfidînd posibilele afecțiuni ale oamenilor, hotărîse în prețiu morții sale meandrelor de memorie prin care pare să se desfoare. Din el se desprinde, pe de o parte, imaginea polemică a unui „intelect” care știe că nu trebuie să „decizi” cu tot dinadinsul asupra sorții altora și, pe de altă parte, imaginea unui om ametit de ambiția puterii coercitive, Georg Salmen, fostul președinte al unui „stat comunal”, găsit mort pe fundul unui „elesteu” (între altele, fie spus Arnold Hauser manifestă o adevărată pred

Atelier literar postea redacției

A. HORIA: Fiecare frumusețe și înțelegere scriitoare dv. pe care o putem subscrie fără rezerve. Dar numai pe acolo unde deschide usa, cel puțin potențial, unor primejdii considerabile: sterilitatea lucioasă, ineria glacială, emasculearea cuvintului și a metaforei, uciderea frământului și a reverberației, etc. Dintre versuri, mai substanțiale ni s-au părut: „Inspirație”, „Cronologie”, „Lumină de primăvară”, de asemenea, „Descoțare”, „Războaie”.

M. L. CODRIN: În „Discursul epacilor”, o idee interesantă, care se pierde în mărunțiri și neîncredință. Idem, în „Timp miniat”, „Atenție”. Mai bine, în „Echilibristică”, „Loc”, „Proiect de casă”. În rest, multă confecție, mai multă decât de obicei, (folosii), pe viu, o singură față a hirtii, cu iscalpi și românește și civil, cu nemele mie în față, așa cum vedeți că iscaltește toată lumea prin publicații).

I. V. PERIAM: Nici acum nu se poate zări nici un indiciu al vreunei încercări de înnoire, de depășire a unei inerii minor-mezoclasărești, în fundul plămân modest, convențional, dilatat. E păcat că nu depuneți interesul și eforturile necesare pentru a vă completa și aprofunda cunoștințele în domeniul poeziei, pentru a vă confrunta creator cu marile și felurite ei intrucipări, modalități, experiențe. În curând, va fi prea urzuc.

V. DRUMES: Din nou, compunerii modeste, didactice, într-o inerie nezonducată, care face ca răspunsul de mai sus (pentru I.V. Periam) să vi se potrivească în egală măsură.

V. SOFINETI: Prozele indică un stadiu de început cu multe nesigurări și stinghii, mai ales în ce privește expresia, stilul. „Obsesia”, prea vădită, monotonă, fără substanță și semnificație. „O cră”, încercare de definire a unei stări de spirit, nu lipsită de unele nuanțe și

subtilități, dar, în ansamblu, vagă, ambiguă. Interesantă, problema din „Paralele”, dar nesustinută cu mijloace adecvate, tranzițiile între planuri (real-fantastic) rămânând stingăse, neconvingătoare.

V. GHILDUM: Regretăm, nu ne-au convins textele trimise. Ni s-au părut mai degrabă niște combinații mimetice, de carecure a curiozității, locuri de cuvinte evazive, „în doi perii”, vorbe legănate și inginate, cu „sunet în coadă”, fără direcție și semnificație, dar uneori reușind să reconstituie un vag zvon

Anton Ciobanu: „Stăpin, Omul”

Inselător care poate fi luat drept poezie („Arsenalul”, metafore, cu destule ecouri din poezia actuală și cu „Fintini călărind niște cai” (?) sau „o coastă de fulger” (?) care devine, în alt text „o coastă clară”, etc. deminte, însă, la o lectură mai atentă, această impresie îngelătoare).

V. DRĂGUȘANU: Regretabilă întoarcere (netă, masivă) la formula depășită (despre care am spus vorbit anterior), în care poezia e diluată, cind nu suf-

estă într-o frazeologie delirantă de gen suprarealist, dar truzată, confectionată, lipsită de spontaneitate. Ceva mai bine, în „Spectacol”, „Intoarere”, „Cinat de cernat”, „Tinar în zi”.

P. CERNAȚ: Felicitări pentru succesele semnificate. Versurile, însă, nu sint la nivelul celor mai bune pagini anterioare.

M. CB: Mai plabă recoltă de data asta. S-a pierdut ceva din curviatea, din spontaneitatea, ciștigul teren în schimb, compunerii programată, greoaie, elementele calofiei și chiar, uneori („Frumusețe”, etc.) un halas dezlănțuit-rezervat în unele pagini, răbătat totuși semnele adevăratei poezii, cu care ne-am obișnuit de mai multă vreme: „Ghe ve” și „parul”, „Frumusețe”, „Impact”, „Ajuns aici omul”, „Sănătatea pământului”.

A. DERLEA: Pe lângă o serie de pagini în nota obișnuită (inconstență, lipsă de nerv, nebulozitate), se ivesc altele, mai pregnante, mai limpez și sub-stanțiale: „Tinerete”, „Uneori zilele”, „Pe piatră”, „Sub talpa”, „Graba de a trece”, etc. („Pact”, pe o idee frumoasă și justă, rămâne într-un stadiu schematic, ușcat, fără vibrabilitate). Care ne dau speranța unei evoluții hotărâtoare.

D. CALIS: O serie de lucruri bune: „Drumul”, „Cipele exprimate”, „Drumul din față”, „Ce nu se poate”, „Spuneți adăru”, „Pinea de sub braț”, „A-gonie”, „Frumusețe”.

Pasca Paul, D. L. Orăveanu, Maxim Domitru, Apostol, L. Ghembe, Radu Botez, Paul David, Văgăda Anton, Constantin Smulji, Dinec Castel, Nicolae Marian, Florina Florea: Pagini de nivel modest, fără semne clare de talent.

Geo Dumitrescu

Proverbul

Ori de cite ori miinile mele macină spini sau tandofiri, tremură de poftă / ele nu au un viitor de apăsare / sufletul meu însă, cu cei o mie de ochi pe care-i are / nu trebuie să vadă decit ca-i frumos, / nu trebuie să clipească nici / cind plouă cu nisip în fințiile lor, / dar cuvintele nu cunosc acest / alfabet simplist - ele pot fi și reci / și calde / și minciună, și adevăr / se pot cumpăra sau vinde / fără să te doară imediat / si tu, prietene, îmi evoci proverbul / „fă-te frate cu dracul pînă treci puntea” / nestind sârmana, nestind / că dracul știe acestora!

VALERIU PRUTEANU

Uneori zilele

Uneori zilele nu-mi sint pe măsură / ori prea lungi pentru nevoia mea de liniște / oricum ele sînt încălțări mistuitoare / crezute al vîntor mele cele mai secrete / iau un cuvînt și fac din el un spatu vitral / iau un cuvînt și-l lăcesc pînă mi se potrivește / îl îmbrac la sărbători / și cînd vorbesc descre mine

ADRIAN DERLEA

Pinea de sub braț

M-am născut strîgînd / un singur și vînt / un soare mîrînt / încălțeste inima / rosie de dragoste / casa speranței / nu o termină nimeni / ceva drag am zidit / zi de zi / pe vremea mea / nu lăsesm lucrul / o colibă tot o să isdă / un soare mîrînt / duceam seara sub braț / orolu / plin de zgomet / și lumini / rămînea în urmă.

DAN CALIS

Tărîna

E plină gîla tărîna mele / de morți glorioși / de aceea: / arunde ai săruta tărîna / buzele și se vor uni / cu fructele cuiva / de aceea: / arunde ai pipăi fața / acestui pămînt / afă-vei o cută și-o arsură:

un trup îngropat / oîături cu fulgerul lui

MIHAI CRĂIESCU

Anton Ciobanu: „Spre elite lumi”

Tinăr în zi

Sint tinăr, / în numele acestor clădiri, / mă incumet să iau linia de ochire a / timpului, / chiar dacă dormi, în fiecare noapte, / pe lesul unui cerb / încă nu te poți declara cel mai mare / vinător al lumii, / sînt cîmășă incinsă nu poți ascunde / chipul de brad al mamei, / e-ait de grea lacrima ce infruntă / plînsul viarilor îngropate. / Sint tinăr, / ochiul meu scrutază vîile veacului, / unde culegătorii cu înălțai steacuri / de pace.

VALERIU DRĂGUȘANU

Tirziu

E tirziu... / Poemul acesta / nu vreau să fie / un sul de hirtie preapocă / din care / după bunul plac să se toia / fișii lunăi pentru / împodobirea săliilor de bol... / E tirziu; / pe tîrm valurile au cruncat / meduze orlei... / Pescarii / se grăbesc să termine / cusutul năvoadelor, / mare este / monastire elabstră deslușită privirii / ...e tirziu... / și păsări se desprind din lund / cum frunzele / dintr-un plop argintiu...

poetului Ion VINEA

ION TEODORESCU

Poezie pentru bărbații lumii

La ora douăzeci și trei / intră tîpîi, în camera mea / prietenul Johann Sebastian Bach / se așază la geom / prietenul Johann Sebastian Bach

El face orgă din sufletul meu / cînd se așază la geom / și eu surîd cînt de feticic / că sufletul omului mai poate să cînte / o, și ce frumos mai poate să cînte / acest instrument plin de prof!

Nu se vede mizeria lumii: a Intuneric / și nu falsează goarna

Stau în stînga lui Johann Sebastian Bach / intarc pașii de parituri / și plîng și de-odată mă bucur: / ce gînoșe pot fi degatele noastre / nescute pe trăgoșii automodelor!

La ora douăzecișitrei / cînd bărbații lumii dorm / cu ormele sub cap în cadredale / Johann Sebastian Bach intră în căzărni / cu viarod sub braț: / și ce vis frumos aceste cîteva / caesuri-secunde / pentrucă în zori el pleacă și ridică / joluzelele, / PETRE CERNAT

„Din mite vechi ca lumea”

Urmasa din pag 1

bil un fragment din prefața ce va însoți cele două volume anunțate, conținînd opera dramatică, „Proiectul dacie al lui Eminescu din teatru — zice exegetul — se înfățișează cu o gravitate sacerdotălor a gesturilor, cu o economie maximă a exteriorizării. Fragmentele, ca și cele ale statului antic din muzee, evocă un tot al prototipului imaginat de poet. Scenele nu sint cu titani și eroi ci cu destine și lumi”.

Poate că niciieri ca din santeriu dramatic al manuscriselor nu putem observa mai bine

Fila 16r.
Mă-ntrîbi de ce sunt surd... Cum să fiu dăc?
Pei să fiu alif? Dacă aș pute...
Nu, nu! Un demon inima mi-o strînge
Frin aste singurii, prin aste ruine
În lupia mare... în furtune-oceaniei
Caut iară să renasc departe
Măcar cu acea turhace, ce enenată
Sufletul meu... și fără ea să-l stingă
Este neslins... val mie! e etern!
De aceea min popor contra popor
De aceea adreșce țară în de țară
Și secol sfârșit de secol. Poate că speriat
Sufletul lumii: orciit de erud ar fi
Orciit de ne-nădușcat, orciit de rece
M-a remplenge-n vecinului nimic
Ca nici odă! să nu mai reapar.
Ah! nu știu... nu poți și ce imi lipsește...
Căci dac-aș ține-n mîna toată lumea
Toată lumea nu mi-ar ajunge... Și să simți
Să ști mai dinainte că etern
Etern avea să fie astă dorință...
Că etern (...) un demon! lumea
Că chiar atunci cînd vei vedea-o aprinsă
Totuși arderea ei nu va întrece
Focul ce surd din sufletul tău propriu...
Asia-l cumplii... asta e prea cumplii

Fila 17r.
A generalii! ō popoare, Roma!
În multe chipuri nebunia lor
Ai zăgrăvit pe pinza istoriei
Vizul mării omenești... S-aspîră
Ovare din naștea vîrstei sale
Din cîndi, din visele-i antice
Din religiiu, cu zel cu șapie cerari!
Din mite vechi ca lumea — fericate!
Peste putință...
Acum aspîră l-acea gemă care
Realitate-a fost pe-acest pămînt.
S-orciit de cit de mare — orciit de mic ar fi

lungul și neconștientul proces al asimilării lecției „marelui Brit”, aspirația supremă, încă din a-doinceșență, a poetului, dar demonstrată deplină a acestui fapt nu va putea fi, totuși, făcută decit după ce vom avea strînsă lăcălă și pe cit posibil ordonate toate tatonările în domeniu rîspite prin manuscrise.

Fragmentele pe care le publicăm acum, ținînd cont de specificul revistei în care apar, nu vor putea fi însoțite de consideratiile filologice care se impun. Cu acestor am însemnat lecturile, probabil, iar punctele între paranteze mică marchează cuvîntul sau cuvintele iluzibile.

Un popor... totuși în vîntul măsura / Intoneștii lui aspirații, o Roma!
De-aceea superbo — fil-mi bleșemată / Tu măr de ceartă-n istoria lumii
A cărei glorie chiar e măr de ceartă.
Dacă v-odăți din negorii vremii / S-ar... ō popoarele barbare
Imperiile ce ar fonda cerari!
Le vor numi imperie romane.
Gînte ce gînte s-ar certa meru
Care din ele-și samăni mai mult / Măsura rîntății tale Roma
Va fi măsura lor de înmăsurare.
Fii bleșemată, în fața morțana / Al crudului neam ameneș... oras de demoni
Ce-ai înfrumusețat aiia Rîni, lupia / Cit chiar popoare pin-acum pacifcii

Fila 17v.
Nu nebuni! la fama mare-a ta / Și-ai întors sufletul din bine-n rău
Spre-a deveni tot așa rîi ca tine
Nu așa mari ca tine
Dar spre pedepșa Omeneții aceșii
Fii condamnății de a fi eternă...
Tu ești oglinda demonului Roma.
Toate frumoase par la tine... toate / Din desperare... din dureri zidite-a
Eu nu știu că vînt mîrșina ta
Trebuie să gîste erudele și dureri...
Și cînd întrebă ce-nseamnă epopeea
De lungi războaie, răsturnări mărele.
De lucrări și de chin... de desperare
Ce e răspunsul... iar a întrebare: / La ce?

Fila 18r.
Fii bleșemată și ait de erud / Cit apa-n timp să porți bleștemul tău
Să fi eternă! O Nobe gigantă
Sunt spre-a se-mplini bleștemul tău
S-ajungi eternitatea (... Să fi eternă!

vozi de azi ai limbii române, Marin Preda și Eugen Barbu și Fănuș Neagu. Pe fiecare în parte va izbucni în egală măsură, pentru că fiecare dintr- Domniile-Voastre este unic, o sărbătoare care nu se poate repeta. Niciodată nu m-am gîndit la Domniile-Voastre decit ca la niște fascinante Stele Polare.

Vă mulțumesc că existati vouă tuturor care ați depășit 40 de ani (dacă luăm în seamă bizarele clasificări ale Comisiei de validare tinerețea Voastră s-a dus).

Vă mulțumesc că existati și vă rog rămîineți în fruntea noastră, a celor tineri, celești ariergardii;

priviți-ne ca pe copiii de mîine ai limbii române;

nu vă transformați într-un munte inaccesibil; nu ne folosiți ca soldați de plumb;

Deși nu lăsați la vedere celor tineri poligonul de tragere!

În care vă mai pierdteți vîetile Domniile-Voastre. Cel tineri lesne își vor pierde capul / crezînd că-n acest poligon / gloria se vinde la kilogram / doar executînd salt înainte sau mersul pe burli.

Vă rog, deci, rămîineți în fruntea noastră. Fără Domniile-Voastre / am trece în vîzbul lumii drept niște fanfoni.

Avem nevoie de Domniile-Voastre: / Lăsați-ne dreptul de a vă folosi ca amulete / și dați-ne certitudinea metalului pur / pentru că noi sintem de fapt / trapași de la quadriga gloriei Domnilor-Voastre / și Domniile-Voastre veți trăi și prin noi / și numai atîi / cit nobil metal moral ați investit / în temelieile noastre.

Anton Ciobanu: „Victoria”

AQUA FORTE

Revista Manuscriptum continuă să fie o revistă interesantă. Numărul 2 din anul acesta pune în circulație texte mai puțin sau deloc cunoscute din Mihai Eminescu, Dimitrie Cantemir, Dimitrie Bolintineanu, Ioan Slavici, C. Coșbuc, Alexandru Hădeșu și alții, ale căror texte — evidentăză ideea de independență ca o constantă a gândirii românești, ca o constantă spirituală a activității scriitorilor români.

Dintr-o rubrică sport a revistei Viața studențească intitulată Mîini se revăsește următoarele gîri: cum că portarul Ștefan abandonează fotbalul; cum că rubrica Discobolului din Luceafărul e complet neinteresantă, cum că semnatura autografă a lui Eugen Barbu s-ar fi demontizat juriștorilor, iar poezia lui Dan Deglu, publicată tot în Luceafărul, ar fi nu o operă literară ci una... cîștită. Că un alt de cunoscut comentator sportiv cum este C. Nistorescu se interesează de soarta echipei Dinamo nu ne miră, date fiind afinitățile lui cu lumea balonului rotund. După cum nu ne miră nici calificarea rubricii de Sport a revistei Luceafărul ca neinteresantă. Dacă semnatarul rubricii Mîini cu mîini atras, se vede, de plonjoanele în lumea sportului s-ar mărgini doar la aceste pagini n-ar fi nimic grav. Grație ni se pare minuzările unor scriitori cunoscuți la o rubrică cu precizie destinate a unei reviste studențești. Să înlocuim numele lui Eugen Barbu cu orice alt nume de scriitor prestigios pentru a realiza pînă la capăt înțevtența. Și mai grav ni se pare nonsensul cu care semnatarul, proaspăt racolat la viața sportivă, se încumetă a persifla poemele lui Dan Deglu într-o colonetă care pare a avea totuși în atenție fotbalul.

A confundă cavalcadele în lumea fotbalului cu cavalcadele în lumea literară, confuzie ale cărei resorturi ne scapă, poate caracteriza o mentalitate dar nu și o publicitate cum este Viața studențească. Socotim această lesire... nesportivă drept un accident căreia cei în drept îl vor arăta un cartonaș galben.

sport

Minipasiuni sportive și tenis

● O eroare comună multora este de a confunda fotbalul cu sportul. Sportul nu se reduce însă la fotbal și pasionații unora pentru partide de fotbal mediocre și amănute privind certificațiile de naștere și căsătorie ale jucătorilor pe lângă caracterul ei deplăzabil mai are și dezavantajul că ne scotea în evidență cu care semnatarul, proaspăt racolat la viața sportivă a unui fotbalist ovezare, cînd România e angajată în meciuri sau competiții de anvergură și tot semn de obtuzitate sportivă. Un meci de rugby, cum e cel dintre Franța și România, indiferent de pronosticuri sau de concluziile postfestum este un eveniment sportiv care nu suportă comparația cu penibile evoluții ale Progresului sau Fetei. Înțelegem, înțelegem, înțelegem că s-a scris prea puțin. După cum instigarea lui Dudu Georgescu pentru a duca eră în virtul cîștigării golgeterilor asupra ei a un fapt cere care mai mult decit o consemnare oarecare. Vorbim adesea în paginile publicațiilor noastre

tre despre fotbalul mîrînt și adesea despre fațete straine fotbalului și prea puțin despre ce este cu adevărat sportul în acest sport. Finalul campionatului nostru de fotbal însă un gust amar datorat comentariilor superbi. Pe drept cuvînt, Performanța de la Belgard trebuie susținută, primul loc în clasamentul grupei preliminare trebuie apărut. Condițiile în care se dispută campionatul intern nu sint însă promițătoare în această direcție.

Năstase, Țiriac, Hărădău ne-au oferit satisfacții unei victorii nete asupra echipei Angliei în Cupa Davis. Este pentru a doua oară cînd echipa lui Năstase și Țiriac învinge echipa anglo-saxonă în Cupa Davis. Dacă prima dată englezii au cîștigat faptul că o surpriză serină despre talentul unui club din Carpați, a vorba de Ilie Năstase, de data aceasta surpriza e oferit-o Hărădău autor a două puncte prin victorie împotriva lui John Lloyd și John Feaver. Dimitrie Hărădău nu e o jucător spectaculos și nu e nici la fel de înzestrat pentru toate lucrurile. Jucul său la placă e încă deficitar, dar numărul 3 al echipei noastre a arătat o înaltă exemplară și o bună orientare tactică. John Feaver e un tenisman care a produs dificultăți mari lui Ilie Năstase. Mai ales victoria lui Hărădău asupra lui Feaver e de salutat.

Întîlnirea de dublu a fost foarte strînsă și foarte

spectaculoasă. Cuplul englez a fost mai bine sincronizat decit cel al românului. Acest cuplu la placă cu soluții și procedee bine puse la punct, dar cîștigul de cauză l-au avut mîlăstria și experiența românului. Întîlnirea cu echipa Franței pe terenul acesta nu va fi ușoară. Echipele au șanse egale de a câștiga dublul francez e un dublu cu bune rezultate. De felul cum va funcționa cuplul Țiriac - Năstase depinde calificarea în turul următor al competiției. O victorie la dublu în Franța ne poate trimite cînt în finala Cupei Davis. Dintre cele patru echipe (Ungaria, Spania, Suedia, Italia) care vor da finalista întrecerii, calificarea cea mai probabilă pare să fie aceea a Italiei, iar meciul Italia - România, dacă se va ajunge aici, se va juca la București. Echipa care cîștigă aici merge în finală.

Nici Ilie Năstase, nici Ion Țiriac nu mai au vîrstă marilor promisiuni. Performanța nu este însă exclusivă. Chiar dacă locul lui Ilie Năstase la simplu n-a fost convingător, el poate deveni cîștigător. Asertivitatea primit ne-a arătat dincolo de alte lucruri că Ilie Năstase refuză să fie un jucător robot. Că pentru el tenisul nu e o întîlnire carib, mecanică, un spațiu al automatizării și al dezumanizării, Năstase și-a permis să fie în această întîlnire din nou Năstase. Cea ce l-a obligat și pe oșpetii să însă din sfera de izolare mai ales David Lloyd. Dar spectatorii au văzut cu ochii lor că nervozitatea, iritabilitatea, gestulația teatrală nu-s în tenis apăsător unui singur jucător.

Discobol

FESTIVALUL EUROPEAN AL PRIETENIEI

Cultura — mijloc important de promovare a înțelegerii și cooperării în Europa

Festivalul european al prieteniei, desfășurat la București, reprezintă o inițiativă profund semnificativă, pe linia întregii politici externe promovate de statul nostru...

turală cât mai ample, pentru întărirea filonului umanist al artei, împotriva manifestărilor care mai fac loc spiritului sovini și a tendințelor de crea antagonisme între națiuni...

statului român a fost una din trăsăturile care au definit Europa modernă. Europa naționalilor și a patriilor libere, chemate la un destin istoric mai activ împreună cu alte țări de dimensiuni mici și mijlocii...

ficat și ocupat de o profunzime care înțelege și ce atitudine față de o artă care este muzică se manifestă în fața pianistului...

DIN PRESA FESTIVALULUI

Igor Andreievici Engstrom, director adjunct al Teatrului Academic de Săi de Operă și Balet „T.G. Șevcenko”, Kiev (U.R.S.S.)...

Dragomir Vuković, director și coregraf al Ansamblului folcloric „Kolo”, Iugoslavia: Cred că dacă fiecare dintre noi...

Tunc Unver, violonist, solist al Orchestrei Prezidenției Republicii Turcia: Sint convins că asemenea manifestări și evenimente artistice...

Ivan Kostov Pisev (conducătorul ansamblului „Prietenia” din Pievna, R. P. Bulgaria): Sintem un ansamblu de amatori, de muncitori și de tărani...

reperi

Roberto Benzi, dirijor, Italia: Am fost în posesia de un program alci, la București, unde doram să particip la această manifestare...

Lola Boboc, violonistă, Belgia: Intenționez să scriu o prefață la Festivalul organizat de România și realizat, cred, pentru prima dată în lume...

De anterioritate și contribuție la promovarea europeană a cercetării românești în domeniul științelor fizice...

Importanța bunei pregătiri românești: Muzica, Știința și Arte, Timpul, Alina, Cluj, și în România, care pot fi considerate...

Dezvoltare pe malul mării: Măgdeleana. Ansamblul se compune din cecuri de piatră, vestigiu de vatră și de pământ...

Premiul Internațional al Cărții 1977 din cadrul UNESCO a fost atribuit lui Julius Behrstock, pentru remarcabile servicii aduse cauzei cărții...

De la I și Până la 16 Iulie 1977 orașul Viena va găzdui o sașă mare concerturi. Tinerii și muzicienii care participă...

De la I și Până la 16 Iulie 1977 orașul Viena va găzdui o sașă mare concerturi. Tinerii și muzicienii care participă...

De la I și Până la 16 Iulie 1977 orașul Viena va găzdui o sașă mare concerturi. Tinerii și muzicienii care participă...

De la I și Până la 16 Iulie 1977 orașul Viena va găzdui o sașă mare concerturi. Tinerii și muzicienii care participă...

De la I și Până la 16 Iulie 1977 orașul Viena va găzdui o sașă mare concerturi. Tinerii și muzicienii care participă...

De la I și Până la 16 Iulie 1977 orașul Viena va găzdui o sașă mare concerturi. Tinerii și muzicienii care participă...

De la I și Până la 16 Iulie 1977 orașul Viena va găzdui o sașă mare concerturi. Tinerii și muzicienii care participă...

De la I și Până la 16 Iulie 1977 orașul Viena va găzdui o sașă mare concerturi. Tinerii și muzicienii care participă...

De la I și Până la 16 Iulie 1977 orașul Viena va găzdui o sașă mare concerturi. Tinerii și muzicienii care participă...

De la I și Până la 16 Iulie 1977 orașul Viena va găzdui o sașă mare concerturi. Tinerii și muzicienii care participă...

Circulația ideilor și spiritul critic

În toate epocile, ideile mari au avut o imensă forță de iradiere. Mediate de scrieri de filosofie teoretică sau social-politică, răspindite cu ajutorul cărților literare sau științifice...

Situată între imitația repetitivă și invenția creatoare, știința, filosofia, arta, literatura etc. reprezintă un bun al omenirii întregi. În acest urias concert de eforturi spre progres...

Desigur, că în epocile mai îndepărtate, schimbul de informații era mai complicat și mai greu. El dura mai mult, dar niciodată, popoarele au fost în același timp...

Bătrânii zecii dețineau o multime de informații despre literatură și arta persană sau indiană. Invățătura filozofilor de la Alexandria nu era necunoscută de intelectuali de la Atena...

Civilizația și cultura crează, asadar, modele care se transmit și adoctrinează, sint asimilate în funcție de etosul specific al fiecărui popor.

În evoluția lor istorică, onoarele nu se găsesc niciodată, în totalitate lor, la aceeași vârstă în evoluția sau în același stadiu de civilizație.

De aceea, pe parcursul timpului, în Europa au existat mereu noi centre de emisie a unor idei primordiale, așa cum au apărut în permanență alte arii de recenzie. Circuitul de informație dintre cele două țări de centru nu se baza însă niciodată pe o acceptare împasă cu forța dintr-un model de civilizație sau de cultură...

Adeseori, artiștii italieni veneau pentru o vreme la Paris pentru a-și împăna opere, învățați francezi s-au dus la curtea lui Frederic al II-lea la Berlin, iar Diderot și D'Alembert erau consilierii Ecaterinei a II-a...

Or, raportul dintre un centru de emisie a unor idei și zona de recenzie nu se bazează de obicei pe o imitație, ci pe o asimilație critică, existentă în fiecare etapă de dezvoltare a culturii...

Civilizația și cultura crează, asadar, modele care se transmit și adoctrinează, sint asimilate în funcție de etosul specific al fiecărui popor.

În evoluția lor istorică, onoarele nu se găsesc niciodată, în totalitate lor, la aceeași vârstă în evoluția sau în același stadiu de civilizație.

În evoluția lor istorică, onoarele nu se găsesc niciodată, în totalitate lor, la aceeași vârstă în evoluția sau în același stadiu de civilizație.

În evoluția lor istorică, onoarele nu se găsesc niciodată, în totalitate lor, la aceeași vârstă în evoluția sau în același stadiu de civilizație.

În evoluția lor istorică, onoarele nu se găsesc niciodată, în totalitate lor, la aceeași vârstă în evoluția sau în același stadiu de civilizație.

Dicționar cronologic de literatură americană

Dan Grigorescu este un reșut al literaturii americane, un reșut care a devenit o preocupare profesională, cu o amplă deschidere problematică și lipsite de pedanteria care însoțește, de obicei, insuflarea explorată a obiectului...

Dincolo de interesul pur pentru literatura americană, Dicționarul cronologic al lui Dan Grigorescu s-a urmărit să vâște cărțile și ciorăniile de idei literare, apariția în 1954 a romanului A Fabie al lui Faulkner...

Dacă ar fi să insistăm asupra valorii pur funcționale, am spune că Dicționarul lui Dan Grigorescu ține locul unui întreg rat de bibliotecă. Avem informații asupra institutelor de învățământ cu pondere în viața culturală a Statelor Unite...

Dacă ar fi să insistăm asupra valorii pur funcționale, am spune că Dicționarul lui Dan Grigorescu ține locul unui întreg rat de bibliotecă. Avem informații asupra institutelor de învățământ cu pondere în viața culturală a Statelor Unite...

Cultura românească în lume

O importantă cercetare a baladei populare românești

Colectia „Centrul de cercetări semiotice” din Torino publică în prezent o carte importantă în domeniul semiologiei, semnată de Marin Mincu și Marco Cugno...

Colectia „Centrul de cercetări semiotice” din Torino publică în prezent o carte importantă în domeniul semiologiei, semnată de Marin Mincu și Marco Cugno...

Colectia „Centrul de cercetări semiotice” din Torino publică în prezent o carte importantă în domeniul semiologiei, semnată de Marin Mincu și Marco Cugno...

Colectia „Centrul de cercetări semiotice” din Torino publică în prezent o carte importantă în domeniul semiologiei, semnată de Marin Mincu și Marco Cugno...

Colectia „Centrul de cercetări semiotice” din Torino publică în prezent o carte importantă în domeniul semiologiei, semnată de Marin Mincu și Marco Cugno...

Colectia „Centrul de cercetări semiotice” din Torino publică în prezent o carte importantă în domeniul semiologiei, semnată de Marin Mincu și Marco Cugno...

Colectia „Centrul de cercetări semiotice” din Torino publică în prezent o carte importantă în domeniul semiologiei, semnată de Marin Mincu și Marco Cugno...

Colectia „Centrul de cercetări semiotice” din Torino publică în prezent o carte importantă în domeniul semiologiei, semnată de Marin Mincu și Marco Cugno...

Colectia „Centrul de cercetări semiotice” din Torino publică în prezent o carte importantă în domeniul semiologiei, semnată de Marin Mincu și Marco Cugno...

Colectia „Centrul de cercetări semiotice” din Torino publică în prezent o carte importantă în domeniul semiologiei, semnată de Marin Mincu și Marco Cugno...

Luceafărul

Revistă editată de UNIUNEA SCRITORILOR din REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

COLEGIUL DE REDACȚIE Redactor șef: Nicolae Dragoș. Secretar responsabil de redacție: Geo Dumitrescu. Redactori: Radu Enache, Alexandru Popilian, Adrian Păunescu, Marin Prada, Mihai Ungheanu (redactor șef adjunct).

REDAȚIA: București, Piața Științei Nr. 1, tel. 17 32 09. ADMINISTRAȚIA: Calea Victoriei Nr. 115, tel. 50 74 06. ABONAMENTELE: 3 luni — 13 lei; 6 luni — 26 lei; 1 an — 52 lei. Tiparul executat la: COMBINATUL POLIGRAFIC „CASA SCĂNTEII” Paginător Nicolae Ion